

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Madeleine Joanna Teir

Att stanna kvar i Finland efter avlagd examen: Case utländska examensstuderande

Företagsekonomi och turism

2010

FÖRORD

Detta lärdomsprov har gjorts vid Vasa Yrkeshögskola inom utbildningsprogrammet för företagsekonomi. Arbetet påbörjades hösten 2009 och slutfördes våren 2010. Jag vill tacka min handledare Marianne Waltermann för stöd och idéer. Därtill vill jag tacka min familj för att de sporrat och stöttat mig under skrivprocessen.

Kristinestad maj 2010

Madeleine Teir

VASA YRKESHÖGSKOLA

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRAKT

Författare	Madeleine Teir
Lärdomsprovets titel	Att stanna kvar i Finland efter avlagd examen: Case utländska examensstuderande
År	2010
Språk	svenska
Sidantal	73 + 2 bilagor
Handledare	Marianne Waltermann

Syftet med detta lärdomsprov är att undersöka huruvida utländska examensstuderande i Finland är intresserade av att stanna här efter avlagd examen. Vilka intentioner och möjligheter de har samt vad som påverkar beslutet. Arbetets teoretiska del behandlar lite allmänt att studera utomlands och i Finland. Därtill framkommer information om olika utbildningssystem i världen samt skillnader mellan dessa. Slutligen innehåller teoridelen information om hur det är att jobba i Finland.

Undersökningen genomfördes i form av en enkätundersökning samt en gruppdiskussion. Båda dessa undersökningar riktade sig till utländska examensstuderande vid Vasa Yrkeshögskola. Resultaten från undersökningarna visade att de utländska examensstuderandena var ganska positiva till att stanna i Finland efter avlagd examen. Teknologin och finländarnas kunnande inom branschen ansågs som viktigt av många respondenter. Dock ansåg en stor del av respondenterna att det finns språkbarriärer som bör åtgärdas för att utlänningar lättare ska kunna få jobb i Finland. Finländarnas attityd gentemot utlänningar och främmande språk uppgavs av många respondenter som ett annat hinder.

Nyckelord	Utländska examensstuderande, invandrare, utbildning
-----------	---

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRACT

Author	Madeleine Teir
Title	Staying in Finland after graduation: Case foreign degree students
Year	2010
Language	Swedish
Pages	73 + 2 appendices
Name of supervisor	Marianne Waltermann

The purpose of this thesis is to examine foreign degree students in Finland and their intentions and opportunities to stay in Finland after graduation. The theoretical part consists of information about studying abroad and in Finland, about the differences between education system in the world and about working in Finland.

The empirical part of the thesis consists of a survey and a group discussion among foreign degree students at VAMK, University of Applied Sciences. The results show that the majority of the respondents are planning to stay in Finland after they graduate. The technology and the Finns knowledge in the area were seen as a great assess. There are however, language barriers that should be addressed to make searching for a job in Finland easier for foreigners. Finns' attitudes towards foreigners and foreign languages were seen as an obstacle by a majority of the respondents.

Keywords Foreign degree students, immigrants, education

FÖRTECKNING ÖVER DIAGRAM

Diagram 1. Andelen personer som avlagt examen efter grundnivå bland 25–34-åringar 1975-2005

Diagram 2: Utbytesstuderande från Finland och till Finland (yrkeshögskolor och universitet skilt) 2008-2009

Diagram 3: Finländska examensstuderande utomlands 2000/01-2007/08

Diagram 4: Utländska examensstuderande vid finländska högskolor 2000-2008

Diagram 5: Fördelningen av studerande vid nationella, statliga och privata läroverk i Japan (år 2005)

Diagram 6: Befolkningen enligt högsta utbildningsnivå (över 15)

Diagram 7: Utbildningsnivån bland 25–39-åringar i Singapore år 1999 och år 2009 (icke-studerande)

Diagram 8: Förväntade antal studieår i olika länder

Diagram 9: Relativa arbetslösheten och trenden 1989/01 – 2010/02

Diagram 11: Andelen utländska studerande som planerar stanna i Finland efter avlagd examen

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER

Figur 1: Utbildningssystemet i Finland

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1. Frågorna vid enkätundersökningen

Bilaga 2. Frågorna vid gruppdiskussionerna

INNEHÅLL

FÖRORD

ABSTRAKT

ABSTRACT

FÖRTECKNING ÖVER DIAGRAM

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

1. INLEDNING.....	9
1.1. Syfte	9
1.2. Avgränsningar	9
1.3. Metod	9
2. ATT STUDERA UTOMLANDS	10
2.1. Orsak	10
2.2. Finland	11
2.2.1. Kultur	11
2.2.2. Utbildningens kvalitet	12
2.3. ERASMUS.....	13
2.4. Nordplus.....	14
2.5. Eventuella nackdelar	15
3. UTLÄNDSKA STUDERANDE OCH FINLAND.....	17
3.1. Allmänt.....	17

3.2. Vasa Yrkehögskola.....	17
3.3. Statistik.....	17
3.3.1. Utbytesstuderande	17
3.3.2. Examensstuderande.....	19
4. UTBILDNINGSSYSTEM I VÄRLDEN.....	22
4.1. Asien	23
4.1.1. Kina.....	24
4.1.2. Japan.....	25
4.1.3. Singapore	27
4.1.4. Indien	29
4.2. Afrika	30
4.2.1. Nigeria.....	30
4.3. Europa	31
4.3.1. Frankrike	33
4.3.2. Tyskland.....	34
4.3.3. Polen.....	35
4.3.4. Storbritannien.....	37
4.3.5. Sverige	39
4.3.6. Finland	41
4.4. Sammanfattning av olika skolsystem.....	46
5. ATT ARBETA I FINLAND	48

5.1. Arbetsmarknaden	48
5.2. Arbetskultur	50
5.3. Lagstiftning och beskattning	51
5.4. Tillvägagångssätt.....	53
5.5. Starta eget företag	54
6. UNDERSÖKNING	56
6.1. Enkätundersökning.....	56
6.1.1. Allmänt.....	56
6.1.2. Resultat och analys.....	57
6.2. Gruppdiskussioner	60
7. SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION	63
7.1. Enkätundersökningen.....	63
7.2. Gruppdiskussionerna.....	64
7.3. Reliabilitetsanalys	65
8. SLUTORD	66
9. KÄLLFÖRTECKNING.....	67

1. INLEDNING

1.1. Syfte

Syftet med detta lärdomsprov är att ta reda på huruvida utländska examensstuderanden i Finland väljer att stanna kvar här eller inte efter studietiden. I Vasa Yrkehögskola pågår ett projekt ”Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistyminen Suomessa”, som bland annat har som syfte att utreda utländska examensstuderandenas möjligheter och intentioner att stanna i Finland. Projektet finansieras delvis från Undervisningsministeriet och pågår år 2009-2010.

En av de huvudsakliga förutsättningarna för att utländska studerande ska bosätta sig i Finland är förstås att de får jobb. Med detta lärdomsprov vill jag sålunda klarlägga om intresse till att stanna i Finland finns, och vad som i så fall påverkar beslutet om att stanna kvar eller inte.

1.2. Avgränsningar

Mitt lärdomsprov behandlar endast utländska studerande som avlägger hela sin utbildning och examen i Finland, och utesluter alltså utbytesstuderanden som endast avlägger en del av sin examen i Finland.

Med utländska studerande menar jag i detta sammanhang studerande med annan nationalitet än finländsk, men som valt att komma till Finland och avlägga hela examen här.

1.3. Metod

Undersökningen har genomförts kvalitativt och kvantitativt, med en enkätundersökning som var både kvalitativ och kvantitativ. Enkäterna besvarades av utländska examensstuderande vid Vasa Yrkehögskola. Därtill har gruppdiskussioner med utländska examensstuderande vid Vasa Yrkehögskola genomförts. Gruppdiskussion är en kvalitativ undersökningsmetod.

2. ATT STUDERA UTOMLANDS

2.1. Orsak

Det finns otaliga orsaker till att man väljer att studera utomlands. Någon kanske vill uppleva något nytt, medan någon annan måste studera utomlands för att få en högre utbildning. En annan vanlig orsak är att man vill förbättra sina språkkunskaper. I en undersökning gjord 2007 av Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolor i Finland (SAMOK rf) visade resultatet att kvinnliga studerande ansåg språkfaktorn vara lite viktigare än vad manliga studerande ansåg.

Det finns dock vissa landsvisa skillnader vad gäller orsaken till att studera utomlands. I SAMOK:s undersökning visade det sig att afrikanska studerande ansåg själva erläggandet av en yrkeshögskoleexamen som en av huvudorsakerna till att de flyttat till Finland. Även asiatiska studerande ansåg detta vara en viktig faktor. Bland studerande från EU- och ETA-länder ansåg runt hälften erläggandet av examen som särskilt viktig. Hela 78 procent av dem som deltog i undersökningen ansåg emellertid att det faktum att utbildningen är avgiftsfri var en viktig eller mycket viktig orsak till att de valt att komma till Finland för studier. De asiatiska och afrikanska studerandena ansåg också att utbildningens kvalitet var mycket viktig. (SAMOK, 36–38)

Med en högre utbildning av något slag har man möjlighet att söka jobb på en högre nivå. Och i dagens samhälle där internationalitet blir allt viktigare, kan det vara en stor fördel att ha studerat utomlands och på så vis internationaliserat sig. Genom att studera i ett annat land än sitt hemland får man sannolikt förbättrade språkkunskaper samtidigt som man lär känna en annan kultur. Bland finländarna är det vanligast med studier utomlands på högskolenivå, men det finns även möjlighet att studera utomlands redan på andra stadiet.

I vissa länder är utbildningen och utbildningssystemet rätt så outvecklat och en högre utbildning kan vara relativt dyr. Att studera utomlands kan då vara en chans till en högre och bättre utbildning än vad som erbjuds i hemlandet. Om man väljer

att studera i ett land där studierna i huvudsak är avgiftsfria, så får många fattigare människor chans till utbildning och på så vis eventuellt bättre levnadsstandard.

2.2. Finland

Finlands regering har i sitt invandrarpolitiska program gjort upp riktlinjer för hur man ska främja invandringen till landet. I detta program behandlar man också invandrarnas studiemöjligheter i Finland och huruvida dessa kan förbättras. Tillräckliga studier i svenska eller finska är till att börja med bland det viktigaste. Samtidigt vill man dock stöda invandrarnas eget modersmål och uppmanar till en fungerande tvåspråkighet.

Med hjälp av det invandrarpolitiska programmet vill man också se till att lärarna har tillräckliga kunskaper för att kunna ta emot och undervisa utländska studerande. Därför integreras minoritets- och människorättsfrågor metodiskt i lärarutbildningen och i lärarnas fortbildning. Olika projekt som bidrar till goda etniska relationer stöds också. (Regeringens invandrarpolitiska program)

2.2.1. Kultur

Den finländska kulturen är lite av en blandning mellan den europeiska och den österländska. Detta ger den finländska kulturen en särprägel. Landet har två officiella språk, vilket är en fördel som man kan locka hit språkstudierande från andra länder med. Finland är även vida känt för att vara ett högteknologiskt land med många framstående företag som till exempel Nokia och Kone.

Landet har två officiella språk, finska och svenska. Dessutom finns det ungefär 1700 samer i norra Finland som har samiska som modersmål. Finland är mycket glest befolkat med 5,3 miljoner invånare på 338 145 kvadratkilometer. Den finländska befolkningen är emellertid relativt högt utbildad. Tabellen nedan redovisar att det har skett en kraftig ökning av utbildningsnivån bland finländare, och det har blivit allt ovanligare att inte vidareutbilda sig efter grundnivån.

(<http://finland.fi/Public/default.aspx?contentid=160032&nodeid=41803&culture=en-US>)

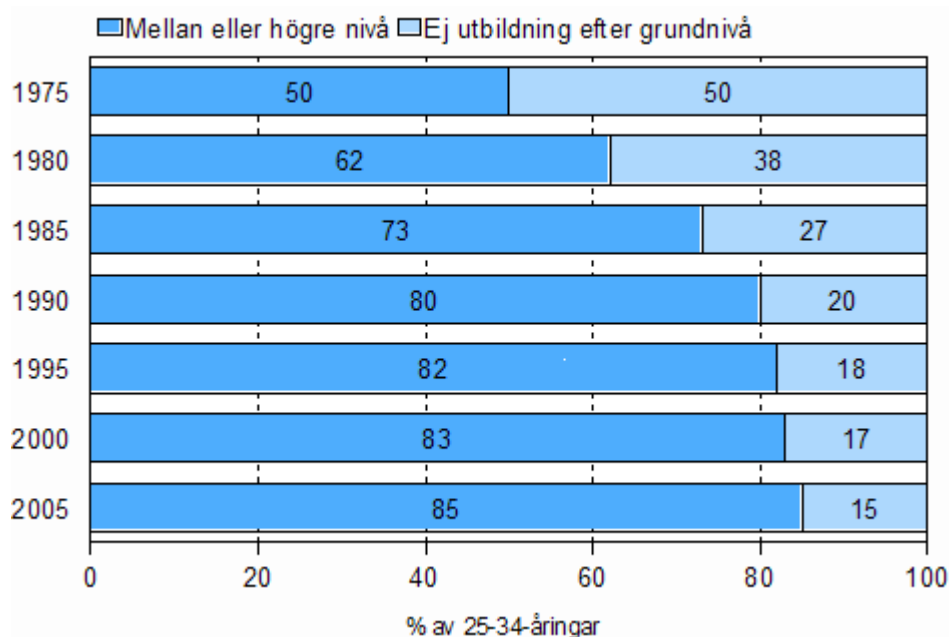

Diagram 1. Andelen personer som avlagt examen efter grundnivå bland 25–34-åringar 1975-2005 (Källa: http://www.stat.fi/tup/suomi90/marraskuu_sv.html)

I den årliga ”Legatum Prosperity Index”-undersökningen kom Finland på första plats år 2009. Detta är en undersökning som utförs av Legatum Institutet och som undersöker välbefinnande och välmående utgående från landets ekonomi, entreprenörskap och innovation, demokrati, utbildning, hälsa, trygghet och säkerhet, regeringsstyrelse, personlig frihet samt socialt kapital. Sammanlagt 104 länder undersöks, det vill säga runt 90 procent av världens länder. Finland var dock det enda landet som fick topp tio placeringar inom alla de undersökta områdena. Ett annat index som man kan jämföra dessa resultat med är Förenta Nationernas Human development index (HDI). Enligt det indexet kom Finland på tolfte plats. Slutsatsen är att Finland har ett relativt högt välbefinnande och välmående.

(<http://www.prosperity.com>)

(<http://hdr.undp.org/en/statistics>)

2.2.2. Utbildningens kvalitet

Finland är en välfärdsstat som är vida känd för den höga kvaliteten vad gäller utbildning. Under de senaste åren har finländska ungdomar fått mycket höga resultat i de så kallade PISA-undersökningarna (Programme for International Student As-

assessment) och det finländska utbildningssystemet anses vara ett av de bästa i världen. PISA, som är ett forskningsprogram inom OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling), ger en internationell jämförelse av utbildningssituationen i OECD-länderna. PISA undersöker kunskaperna inom matematik, naturvetenskap samt läsförståelse. Dessa ämnen agerar turvis huvudämne i PISA-undersökningarna, i den senaste undersökningen var läsförståelse huvudämnet och de två övriga ämnena. En ny undersökning görs med tre års mellanrum och åldersgruppen man undersöker är femtonåringar. År 2000 gjordes den första PISA-undersökningen. Den senaste undersökningen gjordes 2009 och resultaten av denna offentliggörs i december 2010. I den undersökningen deltog studerande från hela 66 länder. Antalet deltagarländer har ökat avsevärt sedan år 2000 då 32 länder deltog i PISA-undersökningen.

(<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/pisa-tutkimus/index.html?lang=sv>)

(<http://www.skolverket.se/sb/d/254>)

Finland kan förutom den höga kvaliteten på utbildningen också erbjuda en internationell utbildning med över 450 utbildningsprogram på engelska. En examen avlagd i Finland är numera internationellt jämförbar i och med det gemensamma systemet ECTS (European credit transfer system). Det faktum att utbildning i Finland tillsvidare är avgiftsfria lockar säkert också en hel del utländska studerande till landet. Dock kan det bli ändringar från och med hösten 2010, 2011 och 2012 då det blir möjligt för högskolor att börja med terminsavgifter för vissa engelskspråkiga magisterprogram. Denna ändring gäller dock inte EU- eller EEA-medborgare. (http://finland.cimo.fi/studying/higher_education_in_finland.html)

2.3. ERASMUS

Erasmus grundades 1987 och är ett utbytesprogram för studerande vid högskolor runtom i Europa. Erasmus är en del av Europeiska Unionens Program för livslångt lärande och målet med programmet är att ge tre miljoner studerande chans att studera och bo utomlands via Erasmus fram till år 2012. Från år 1987 till år 2007 hade redan 1,5 miljoner studerande deltagit i Erasmus. Finland gick med i pro-

grammet 1992 och under de första femton åren hade ungefär 45 000 finländska studerande deltagit.

Tanken med Erasmus är att öka och förbättra rörligheten i Europa, både inom högskolevärlden och inom affärlivet, samt främja samarbetet mellan dessa två världar. Programmet riktar sig sålunda till studerande, lärare och övrig personal vid högskolor och universitet runtom i Europa. Alla EU-länder samt Norge, Island, Liechtenstein och Turkiet deltar i Erasmus.

(<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/svenska/ErasmusSV.pdf>)

2.4. Nordplus

Nordplus är Nordiska ministerrådets utbildningsprogram och innefattar de nordiska länderna samt Estland, Lettland och Litauen. Mobilitet och livslångt lärande är några av programmets viktiga frågor. Nordplus är indelat i ett ramprogram med fyra underprogram. Dessa underprogram är Nordplus Junior, Nordplus Högre utbildning, Nordplus Vuxen och Nordplus Horisontal.

Nordplus Högre utbildning är ämnat för universitet och högskolor i Norden och de baltiska länderna och inkluderar studerande, lärare och övrig personal samt andra organisationer inom offentliga, privata eller inom tredje sektorn. I Finland är det Centret för internationellt personutbyte (CIMO) som har hand om Nordplus stipendier och andra frågor rörande utbildningsprogrammet. Förutom de huvudsakliga målen som Nordplus har, finns det också mer specifika prioriteringar för alla fyra underprogram. År 2010 är prioriteringarna för Nordplus Högre utbildning bland annat utvecklingen av gemensamma studieprogram och en allmän kvalitetsförsäkran inom den högre utbildningen. I övrigt stöder programmet rörlighet, nätverksaktiviteter samt projekt.

(<https://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/nordplus/nordplus-etusivu.htx>)

2.5. Eventuella nackdelar

Något som man kanske inte tänker på så ofta är eventuella nackdelar som studier utomlands kan medföra. Folkpensionsanstalten har i en undersökning klarlagt om det är någon skillnad mellan att ha utländsk eller inhemsk utbildning i bagaget då man ska in på arbetsmarknaden. Undersökningen genomfördes år 2007 och presenterades 2008. I undersökningen deltog 858 personer med utländsk högskoleexamen, varav 73 procent var kvinnor, och 1502 personer med finländsk universitetsexamen, varav 61 procent kvinnor. De som deltog i undersökningen valdes ut med anledning av att de alla fått finländskt studiestöd under studietiden. Sålunda har studerande som inte erhållit studiestöd inte medtagits i denna undersökning. En nackdel med studier utomlands kan vara höga terminsavgifter. Detta varierar dock kraftigt från olika högskolor och olika länder, men är något som man bör kontrollera då man planerar sin utomlandsvistelse. Trots eventuella terminsavgifter tycks dessa ändå inte påverka studerandes ekonomi i någon större utsträckning. FPA:s undersökning visade nämligen att det inte var någon egentlig skillnad mellan studerande utomlands och studerande i Finland och deras syn på sin ekonomiska situation. I båda undersökningsgrupper svarade runt hälften av respondenterna att deras ekonomiska situation var måttlig. Dock har finländska studerande utomlands tagit högre studielån. (Saarikallio, Hellsten, Juutilainen, 26–27, 49)

En annan skillnad mellan dessa två grupper är huruvida de får jobb som motsvarar deras utbildningsnivå. Detta inbegriper både jobb som är högre än samt lägre än personens utbildningsnivå. Av de finländska studerande med utländsk examen som deltog i undersökningen ansåg runt 72 procent att de hade ett jobb som motsvarade utbildningsnivån. Resultatet blir lite högre om man beaktar de med utländsk examen på den finländska arbetsmarknaden, andelen är då följaktligen cirka 75 procent. Andelen bland studerande med inhemsk examen är dock lite högre, närmare bestämt cirka 81 procent. Undersökningen avslöjade också att det är vanligare att man har ett jobb som egentligen är lägre än sin utbildningsnivå, det vill säga att man är överutbildad för jobbet. I undersökningen hade man också frågat efter orsakerna till att respondenterna hade ett jobb som inte motsvarade utbildningsnivån. Både bland de med utländsk examen och bland de med inhemsk exa-

men hade cirka hälften svarat att de inte hade lyckats få jobb på samma nivå som utbildningen. Andra orsaker som nämndes var bland annat avsaknaden av intresse för jobb på den nivå som utbildningen egentligen berättigade till och intresse för fortsatta studier. Därtill var det en hel del som ansåg att det var acceptabelt med ett lägre jobb under de första åren, sålunda detta hade en positiv inverkan på den framtida karriären. I vissa fall var det också ekonomiska orsaker, det vill säga att lönen var högre för ett jobb som personen egentligen var överutbildad till jämfört med jobb motsvarande utbildningsnivån. (Saarikallio, Hellsten, Juutilainen, 88–89, 91–92)

Andra problem som man kan stöta på i och med en utländsk examen kan vara att examen inte har någon motsvarighet i hemlandet, och sålunda minskar möjligheten till jobb kraftigt. Därtill kan arbetsgivare vara aningen skeptiska till en utländsk examen. Att ha för höga förväntningar inför utomlandsvistelsen och studierna där kan leda till att man blir besviken. Och besvikelse är ju knappast något positivt, även om man slutligen kan vara riktigt nöjd med vistelsen och studierna. Det faktum att man troligtvis är långt från familj och vänner kan också vara påfrestande då man studerar utomlands.

3. UTLÄNDSKA STUDERANDE OCH FINLAND

3.1. Allmänt

Som studerande i Finland har man möjlighet att få studiestöd under studietiden. Detta förutsätter dock att den studerande inte får försörjning på annat vis, till exempel att föräldrarna har försörjningsplikt. Till studiestödet räknas studiepenning, bostadstillägg samt statsborgen för studielån. En icke-finländsk medborgare kan få studiestöd för studier i Finland om denne är registrerad i befolkningsdatasystemet som stadigvarande boende i landet eller om denne har en annan grund för vistelse i Finland än studier. En sådan grund är till exempel familjeband, arbete eller en flytt tillbaka till Finland. Studiestöd beviljas dock inte om en utlänning kommer till Finland enbart i syfte att studera, men givetvis finns det vissa undantag till dessa regler beroende på till exempel varifrån man invandrat till Finland.

3.2. Vasa Yrkeshögskola

Vasa Yrkeshögskola har ett gott samarbete med ett stort antal högskolor i andra länder och antalet utländska studerande är relativt stort. De engelskspråkiga utbildningsprogram som erbjuds är ”information technology”, ”international business” och ”tourism”. Ett triumfkort som Vasa Yrkeshögskola har är samarbetet med andra högskolor i regionen och forskningscentret Technobothnia. Forskningscentrets verksamhetsområden är bland annat maskin- och produktionsteknik, informationsteknik, byggnadsteknik samt miljö- och laborieteknik. Därtill har Technobothnia ett nära samarbete med näringslivet och dess aktörer. Technobothnia ägs av Vasa Yrkeshögskola, Novia samt Vasa Universitet, och är cirka 5000 kvadratmeter stort. (<http://www.puv.fi>)

3.3. Statistik

3.3.1. Utbytesstuderande

Europa är det överlägset populäraste valet för finländska studerande som väljer att studera utomlands en tid. År 2008 valde 67,8 procent av 8667 finländska utbytesstuderande att studera i ett annat europeiskt land. De fem populäraste länderna i

Europa bland finländska utbytesstuderande var år 2008 Tyskland, Storbritannien, Sverige, Frankrike och Spanien. Storbritannien har under åren 2000-2008 varit en överlägsen favorit, men under de senaste åren har intresset för andra europeiska länder växt. Asien är den världsdel som är nästpopulärast bland finländska utbytesstuderande och man kan se en kraftig ökning vad gäller just utbyte till asiatiska länder. Kina, Thailand, Malaysia och Japan är länder dit många finländska utbytesstuderande väljer att åka.

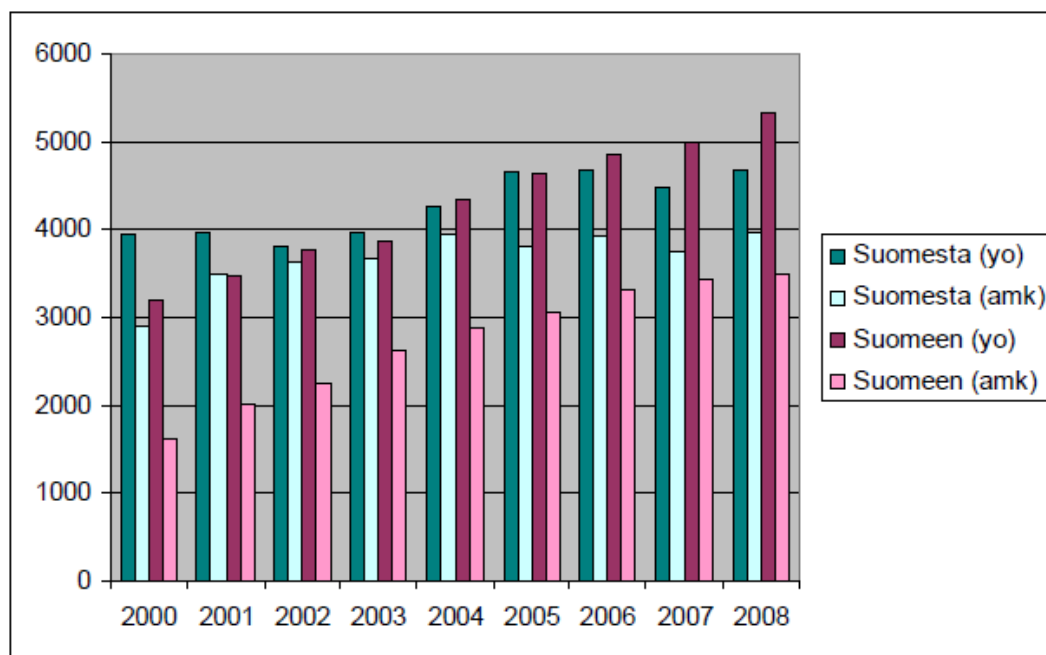

Diagram 2. Utbytesstuderande från Finland och till Finland (yrkeshögskolor och universitet skilt) 2008-2009 (Källa: CIMO)

Samma trend ser man även då det gäller utbytesstuderande som kommer till Finland. Av 8834 utlänningar som studerade i Finland år 2008, kom hela 84,4 procent från ett annat europeiskt land. På andra plats kom Asien med 9,3 procent. Undersökningen visar dock att intresset för studier i Finland svalnat lite bland europeiska studerande, medan antalet studerande från främst Asien, men även andra världsdelar, har ökat i Finland. Under åren 2000-2008 sjönk antalet studerande från andra europeiska länder från 88,6 procent till 84,4 procent. Däremot var resultatet för asiatiska studerande 5,5 procent år 2000 och steg till 9,3 procent år 2008. Majoriteten av europeiska utbytesstuderande som kommer till Finland är från Tyskland, Frankrike, Spanien, Polen och Italien. Här kan tilläggas att bland

alla utbytesprogram som finns är Erasmus överlägset det populäraste då det gäller utbyte till Finland. Bland de asiatiska utbytesstuderandena i Finland kommer de flesta från Kina, Turkiet och Korea.

(<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx?documentId=nw23408085712614&cmd=download>)

3.3.2. Examensstuderande

Storbritannien är det populäraste alternativet då finländare väljer att ta en hel examen i ett annat land. Av alla finländska examensstuderande utomlands under åren 2000-2008 studerade i medeltal 36 procent av dessa i Storbritannien. Övriga länder som är omtyckta bland finländare är Sverige, Estland, USA och Tyskland. De vanligaste ämnena som finländare studerar utomlands är ekonomi och samhällsvetenskap samt ämnen inom konst och det humanistiska området. Antalet finländare som studerar till en examen utomlands har dock minskat något. Läsåret 2000-2001 var antalet 5340, medan det var 4427 under läsåret 2007-2008.

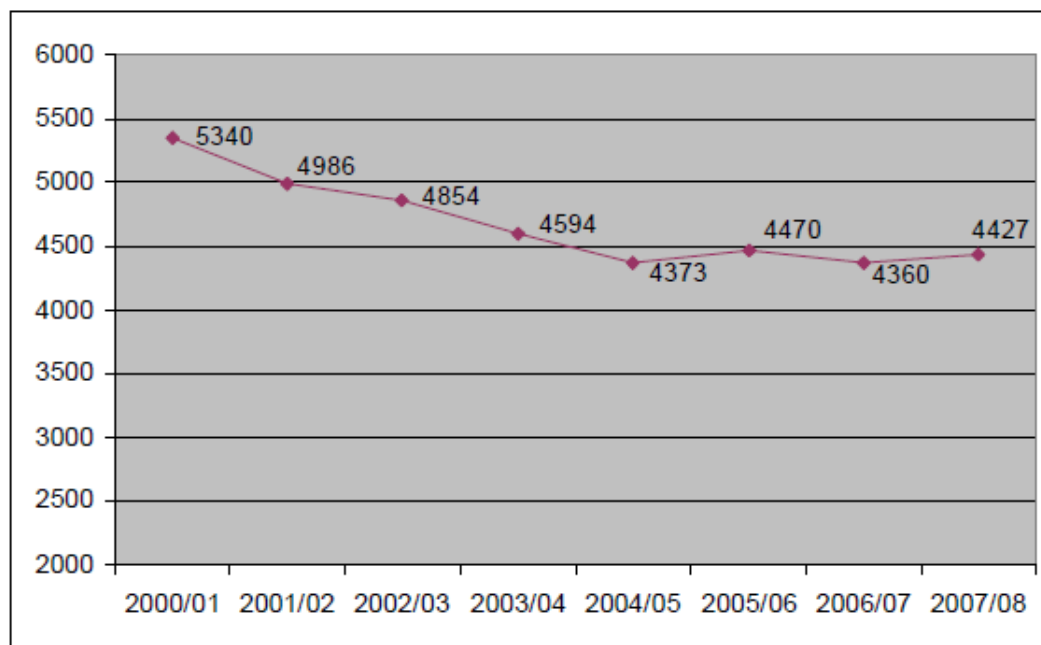

Diagram 3. Finländska examensstuderande utomlands 2000/01-2007/08
(Källa: Folkpensionsanstalten)

Intresset för att komma till Finland för att få en examen har växt markant, speciellt för yrkeshögskolestudier. År 2000 var andelen utländska examensstuderande vid finländska universitet 2,4 procent och vid yrkeshögskolor 2,3 procent. Åtta år senare var andelen vid universitet 3,8 procent och 5,0 procent vid yrkeshögskolor. I antal studerande är detta totalt 6372 utländska examensstuderande år 2000 och hela 12596 studerande år 2008.

Många av dessa utländska examensstuderande kommer från Kina, Ryssland, Estland och Sverige. Om man ser på det ur ett lite större perspektiv så är det flesta europeiska och asiatiska studerande som kommer till Finland. Dock har andelen afrikanska studerande ökat, speciellt vid yrkeshögskolorna.

(<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx?documentId=xa24008162355035&cmd=download>)

(<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx?documentId=vc23408085712714&cmd=download>)

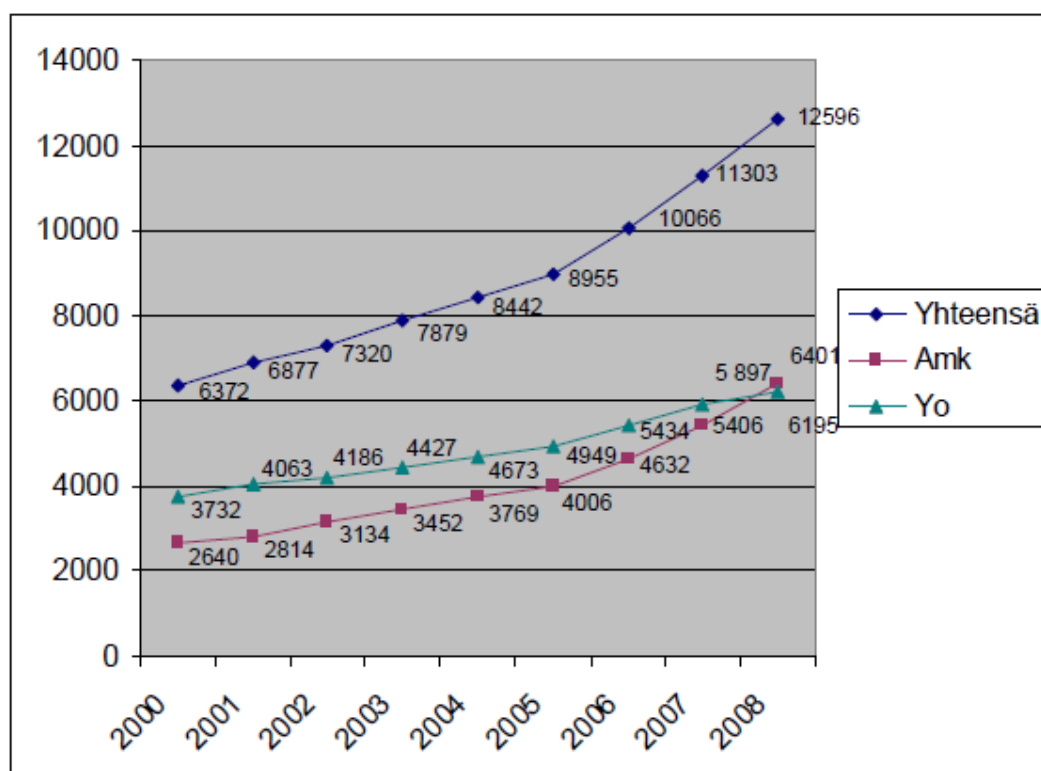

Diagram 4. Utländska examensstuderande vid finländska högskolor 2000-2008
(Källa: Statistikcentralen)

(<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx?documentId=aq23808132519413&cmd=download>)

4. UTBILDNINGSSYSTEM I VÄRLDEN

Detta kapitel behandlar de olika kulturella skillnaderna i Asien, Afrika och Europa med tanke på utbildning, utbildningssystem med mera. Anledningen till att jag tar upp just dessa världsdelar är att majoriteten av de utländska studerandena i Finland kommer därifrån. I och med att det finns stora skillnader vad gäller utbildning inom en och samma världsdel, har jag tvingats välja några länder per världsdel och presentera dessa var för sig. Meningen är att läsaren sedan ska få en liten uppfattning om hur situationen ser ut runtom i världen. Slutligen har jag även forskat lite om Finland och det finska utbildningssystemet.

”Alla barn ska få gå i skola! År 2015 ska både pojkar och flickor få gå i grundskola och kunna slutföra utbildningen. Utbildning ger bland annat en människa större möjlighet att få ett betalt arbete och försörja sig själv. Det bidrar till att halvera fattigdomen och hungern i världen.” (FN:s millenniummål)

Detta är ett utdrag ur Förenta Nationernas millenniumdeklaration. Denna deklaration godkändes år 2000 av 189 stats- och regeringschefer och består av åtta mål för att minska fattigdomen i världen. Några år senare har fler länder godkänt deklarationen och antalet länder är numera 192 stycken. Målen är att:

1. Halvera världens fattigdom och hunger
2. Låt alla barn få gå i grundskola
3. Öka jämställdheten och förbättra kvinnors ställning
4. Minska barnadödligheten
5. Minska mödradödligheten
6. Stoppa spridningen av HIV/AIDS och andra sjukdomar
7. Säkerställa en miljömässig hållbar utveckling
8. Öka samarbetet kring bistånd, handel och skuldavskrivningar

Tanken är att dessa mål ska vara nådda 2015, men utvecklingen är ojämn och vissa länder är snabbare i utvecklingen än andra. Den punkt som jag vill poängtera är mål nummer två. Det faktum att så pass många länder har gett sitt löfte om att försöka ordna grundskoleutbildning till alla barn är mycket positivt. Med hjälp av en utbildning ökar chanserna och möjligheterna till välmående. Därtill kommer deklARATIONEN förhoppningsvis innebära att en hel del utbildningssystem världen över förändras till det bättre. Förutom millenniumdeklaration, finns det också andra internationella projekt för att förbättra utbildningen i världen. Till exempel i Förenta Nationernas barnkonvention slår man fast att grundutbildning ska vara avgiftsfri och obligatorisk för alla.

(<http://www.un.org/millenniumgoals>)

(http://www.millenniemaalen.nu/flx/v3/om_millenniemaalen)

(<http://www.undp.se/bakgrund>)

(<http://www.endpoverty2015.org>)

4.1. Asien

The Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) grundades år 1965 och har elva medlemsländer i Sydostasien. Meningen med denna organisation är att främja samarbetet inom utbildning, forskning och kultur i Sydostasien. SEAMEO vill sålunda höja livskvaliteten genom att skapa nätverk och partnerskap, skapa ett forum för beslutsfattarna samt främja en hållbar utveckling av de mänskliga resurserna. SEAMEO har även samarbete med andra länder. Australien, Kanada, Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Nya Zeeland, Norge och Spanien är alla förbundsmedlemmar i SEAMEO. Japan är det enda landet som är partnerland med SEAMEO. Genom att ha ett så pass brett kontaktnät och många samarbetspartner runtom i världen har organisationen lyckats både med att skapa nätverk och öka samarbetet inom de relevanta områdena.

(<http://www.seameo.org>)

Jag valde de följande asiatiska länderna bland annat på grund av att en stor del studerande från dessa länder väljer att komma till Finland för att studera. En an-

nan sak som jag vill poängtera är de asiatiska länder som i historien har satsat mycket på att utbilda sin befolkning.

4.1.1. Kina

Sedan 1986 är det obligatoriskt för kinesiska barn att gå i grundskola i nio år. Det kinesiska utbildningssystemet är indelat i tre kategorier. Dessa är grundläggande utbildning, högre utbildning och vuxenutbildning. Till den grundläggande utbildningen hör förskoleutbildning, grundutbildning samt gymnasieutbildning. Förskolan kan ta upp till tre år, beroende på när barnet har börjat där och kinesiska barn börjar förskolan när de är mellan tre till sex år gamla. Efter detta följer allmänt grundskoleutbildning, med två terminer per akademiskt läsår.

(http://www.edu.cn/introduction1_1403/20060323/t20060323_111891.shtml)

Efter grundutbildningen kan man välja mellan en akademisk gymnasieutbildning eller en mer yrkesinriktad utbildning. Dessa utbildningar tar vanligtvis mellan två till fyra år. Efter detta följer en högre utbildning av något slag, men antalet kineser som väljer att studera vidare är dock ganska få.

Högre utbildningar erbjuds av olika högskolor och universitet. En högre utbildning kan leda till en magister- eller doktorsexamen inom något akademiskt ämne eller inom ett yrkesinriktat ämne.

(http://www.edu.cn/introduction1_1403/20060323/t20060323_111891.shtml)

Vuxenutbildningen omfattar grundskola för arbetare, grundskola för bönder samt läsundervisning. Efter vuxen grundutbildning finns det bland annat gymnasieskolor som är specialiserade inom radio och tv, samt specialiserade gymnasieskolor för kadrer, för arbetare och för bönder. Man kan sedan studera vidare inom dessa ämnen för en utbildning på högre nivå.

(http://www.edu.cn/introduction1_1403/20060323/t20060323_111891.shtml)

4.1.2. Japan

Utbildning har spelat en viktig roll i Japan ända sedan sent 1800-tal och Meijeran. Landet öppnade då sina portar för den övriga världen och en reform av utbildningssystemet blev aktuell. Japan tog modell av främst det franska och det tyska utbildningssystemet. Med hjälp av denna reform ville man höja folkets intellekt samt komma i fatt resten av världen vad gällde vetenskap och utbildning. Efter andra världskriget fick dock det japanska utbildningssystemet en del amerikanska influenser.

Under senare tid har emellertid vissa nya problem uppkommit i Japan då det gäller utbildning. Till exempel har man kunnat observera att barn tycks ha svårigheter att hitta motivation till att studera. Detta kan i sin tur leda till att prestationsnivån sjunker, den fysiska styrkan försvagas och ökande problembeteenden. Dessutom står Japan inför samma problem som många andra länder, det vill säga en åldrande befolkning. När en stor del av befolkningen åldras, är det av mycket stor vikt att den yngre befolkningen har utbildning för att kunna ta hand om sitt land och dess befolkning. Om tio år beräknas 65-åringarna utgöra en fjärdedel av landets befolkning. Dessutom sjunker antalet nyfödda barn, vilket i sin tur leder till att antalet grundskolor minskar. Däremot har universiteten i Japan ökat i antal. Därtill förutspås att det japanska samhället kommer att allt bli allt mer kunskapsbaserat. Det japanska samhället är också ett kollektivistiskt samhälle, vilket även syns inom utbildningen. Redan från tidig ålder poängterar man hur viktiga vänner och olika grupper är.

(<http://www.mext.go.jp/english/school/index.htm>)

(<http://www.mext.go.jp/english/reform/1260281.htm>)

Det japanska skolåret består utav tre terminer, alla åtföljda av lov. Skolåret inleds i april och avslutas i mars följande år. Det japanska skolsystemet baserar sig på en amerikansk modell, 6-3-3-4-modellen. Det vill säga nio år av obligatorisk skolgång samt 3 + 4 år av frivillig utbildning. Resten av det japanska skolsystemet bygger mer på europeiska modeller. Japanska barn får delta i förskoleundervisning i åldern tre till fem år och den obligatoriska läroplikten inleds vid sex års

ålder. I grundskolan behandlar läroplanen studier i japanska, matematik, samhällskunskap med mera, men man ser också en stark betoning på musik, konst och idrott. I högstadiet är det dock en helt annan studietakt som gäller och undervisningen är till stor del teoretisk. Studierna i engelska inleds också i högstadiet. Orsaken till den snabba och tuffa studietakten är bland annat att man vill förbereda eleverna för inträdesproven till gymnasiet. Det är vanligt med rivalitet eleverna emellan inför dessa inträdesprov.

I Japan finns det både statliga och privata läroverk. I diagrammet nedan kan man konstatera att de privata läroverken är särskilt populära när det gäller förskolestudier. 79,6 procent av alla japanska barn som började förskolan år 2005 började i privata sådana. Efter förskolan är det dock de offentliga skolorna som är det överlägset populäraste valet, men när det gäller högre utbildning så tar de privata skolorna ledningen igen. År 2005 studerade 73,7 procent av de japanska universitetsstudierande i landet vid privata universitet, jämfört med 4,4 procent vid statliga universitet.

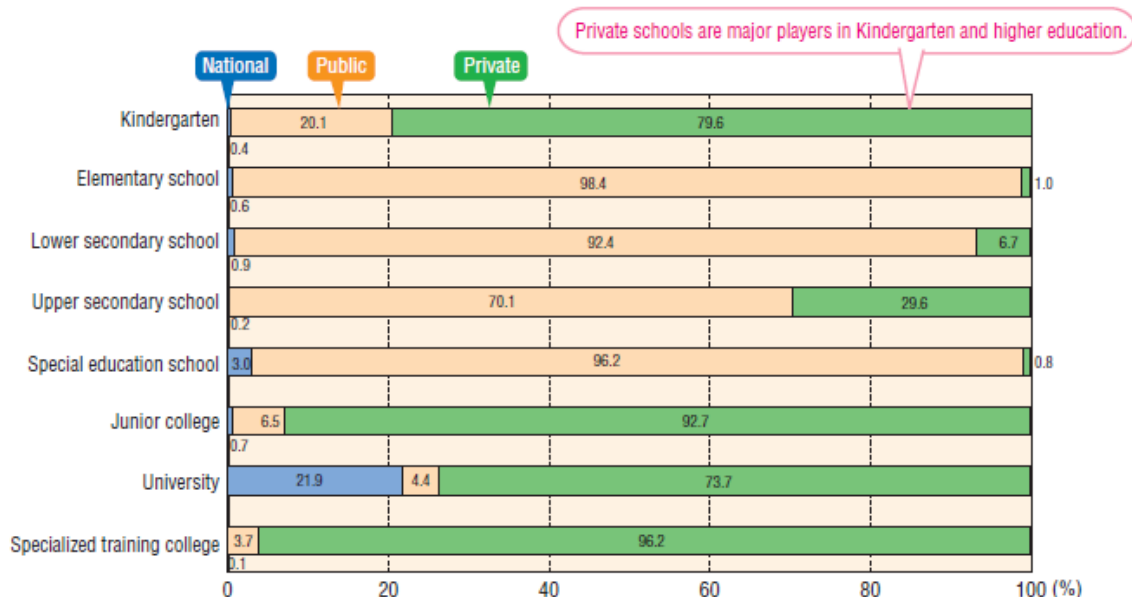
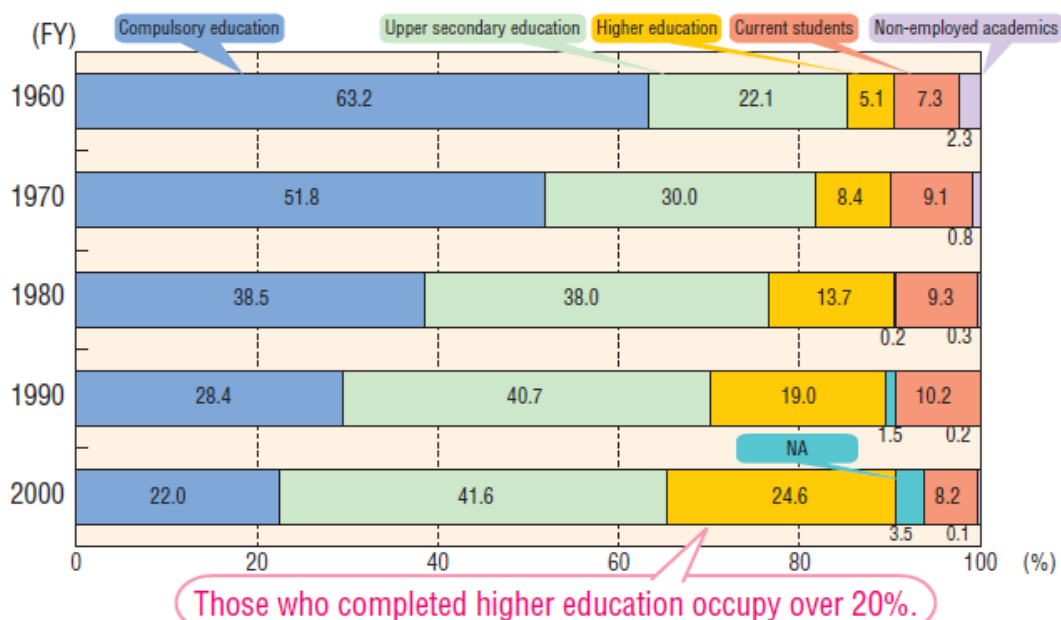

Diagram 5. Fördelningen av studerande vid nationella, statliga och privata läroverk i Japan (år 2005)

(Källa: <http://www.mext.go.jp/english/statist/07070310/005.pdf>)

Den japanska befolkningen har genom historien varit en hårt arbetande, men lägre utbildad folkgrupp. Detta har emellertid förändrats under de senaste femtio åren. Antalet japaner med en högre utbildning av något slag har ökat kraftigt sedan 1960-talet. På 1960-talet var det cirka 60 procent som endast fullgjorde grundskolan. Det vill säga andelen som inte studerade vidare efter grundskolan var hög. På 2000-talet var det emellertid endast ungefär 22 procent som slutade studera efter grundskoleexamen. Detta betyder att en allt större andel av den japanska befolkningen studerar vidare. I diagrammet nedan kan man se att andelen japaner med högskoleutbildning har ökat från 5,1 procent på 1960-talet till 24,6 procent på 2000-talet.

Note: "NA" refers to those whose final school of graduation is not known.
Source: Ministry of Internal Affairs and Communications, *Population Census of Japan*

Diagram 6. Befolkningen enligt högsta utbildningsnivå (över 15)

(<http://www.mext.go.jp/english/statist/07070310/005.pdf>)

(<http://www.education-in-japan.info/sub1.html#sub101>)

4.1.3. Singapore

Skolsystemet i Singapore är noggrant utformat till att lämpa sig för olika individers olika behov. Man hoppas på så sätt att varje studerande ska finna en egen

talang eller något som de brinner för att göra. I grund och botten är dock utbildningssektorn mycket prestations- och resultatnriktad. En orsak till detta är kanske att landet inte har några som helst egna naturresurser, förutom en högt utbildad befolkning. Utbildning anses således som mycket viktigt i Singapore och det faktum att befolkningen är välutbildad ses som en stor tillgång för landet. Singapore satsar runt en femtedel av den statliga budgeten på utbildning.

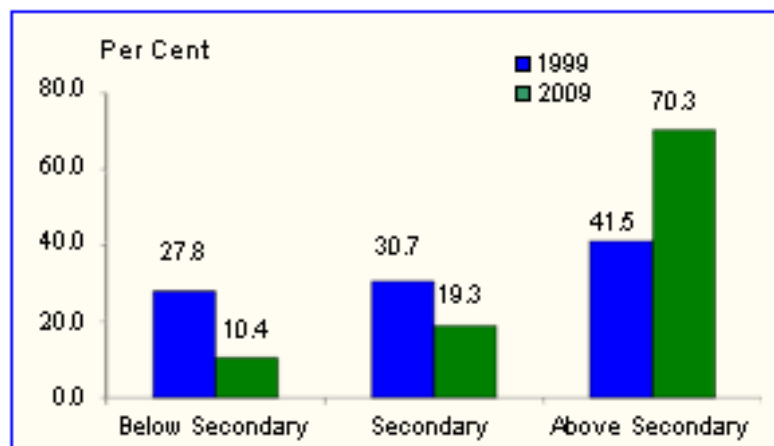

Diagram 7: Utbildningsnivån bland 25–39-åringar i Singapore år 1999 och år 2009 (icke-studerande) (Källa: <http://www.singstat.gov.sg/stats/charts/lit-edu.html#litB>)

Sedan år 2003 börjar den allmänna skolplikten vid sex års ålder och fortsätter tills man fyller femton år. All undervisning sker på engelska direkt från första klass. Alla elever läser emellertid också modersmål, som är antingen malajiska, tamil eller kinesiska. De statliga skolorna är avgiftsfria och många föräldrar anmäler även sina barn till den frivilliga förskolan som gäller för barn i åldern fyra till sex år. Skolsystemet ser ut som följande; 6 + 4/5 + 2 år. Det vill säga sex år i grundskola, följt av fyra eller fem år vid högstadium samt därtill en tvåårig förberedande utbildning till gymnasium. I undervisningen är det tre huvudämnen som man satsar extra mycket på. Dessa är matematik, engelska och modersmål. För att kunna ha en bra översikt över elevernas individuella prestationsnivåer har man nationella utvärderingar för årskurserna fyra, sex, tio och tolv. Dessa är obligatoriska och delar in eleverna i grupper utgående från resultaten från utvärderingarna. Det är också vanligt att eleverna deltar i någon form av annan aktivitet utanför

skolan, och i gymnasiet är det till och med obligatoriskt att delta i åtminstone en aktivitet utanför skolan. Sådana aktiviteter kan vara idrottsverksamhet, deltagande i organisationer som Röda Korset, någon form av klubbverksamhet och så vidare. Meningen med dessa extraaktiviteter är att hjälpa barnen och ungdomarna att utvecklas ytterligare och att främja laganda och det sociala ansvarstagandet.

Det faktum att utbildningssystemet i Singapore är så prestationsinriktad sätter stor press på både studerande, lärare och föräldrar. Det är vanligt att föräldrar anställer privatlärare åt sina barn och lärare i Singapore arbetar hårt för att behålla och förbättra sin skolas anseende. I den internationella undersökningen TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study) angav 98 procent av eleverna i Singapore att det är viktigt med bra resultat i matematik medan endast 57 procent ansåg det vara viktigt att ha roligt. För övrigt var Singapore ett av de länder som presterade bäst i den senaste TIMSS-undersökningen, TIMSS 2007. Andra asiatiska länder som hade bland de högsta resultaten i TIMSS 2007 var Kina och Japan.

(Foong)

(<http://www.moe.gov.sg/education>)

(<http://www.landguiden.se>)

(<http://timss.bc.edu/TIMSS2007/mathreport.html>)

4.1.4. Indien

Indien är det näst folkrikaste landet i världen och har en relativt ung befolkning. Landet består utav 28 delstater med egna regeringar samt 6 stycken unionsterritorier. Varje delstat bestämmer själv om utbildningen i sin stat. Allmän skolplikt gäller för 6-14-åringar, men i praktiken följs inte denna. Dessutom finns det stora skillnader i utbildningen mellan olika delstater, samhällsgrupper och mellan könen. Utbildning vid de offentliga skolorna är avgiftsfri, men med en ganska låg standard på undervisningen. Barn i fattiga familjer tvingas vanligtvis hjälpa till en hel del så att familjen ska kunna överleva, vilket leder till att barnens utbildning lider. Det är dock vanligt att pojkarna i familjen får gå i skola, åtminstone några år.

Ett annat problem som Indien har är den låga nivån på läs- och skrivkunnighet. I en undersökning gjord 2001 visade resultatet att endast cirka 65 procent av befolkningen kunde läsa och skriva.

Man har med hjälp av olika projekt försökt lösa de problem som finns inom utbildningssektorn i Indien. Ett landsomfattande sådant är Sarva Shiksha Abhiyan (SSA), som fokuserar på att hjälpa flickor och öka deras chanser till utbildning. Även andra barn som kommer från svåra förhållanden är målgrupp för SSA. Sådana barn får med hjälp av SSA till exempel gratis läroböcker. Programmet strävar också till att öppna nya skolor där det behövs samt bistå befintliga skolor med till exempel mer klassrum och rent dricksvatten. Man vill även öka dataundervisningen i skolorna runtom i Indien.

(<http://www.apmforum.com/emerald/education-in-asia.htm>)

(<http://education.nic.in/AR/AR2008-09/AR2008-09.pdf>)

(<http://india.gov.in/sectors/education/index.php>)

(<http://www.landguiden.se>)

4.2. Afrika

I den globala bedömningen av välfärd i olika länder, det så kallade Legatum Prosperity Index fick inget av de afrikanska länder som deltog någon särskilt bra placering. I undersökningen tas också i beaktande utbildningen i landet. Majoriteten av de afrikanska länder som deltog fick svagt resultat och hamnade ganska långt ner på listan. Några afrikanska länder som fick snäppet bättre resultat var Sydafrika, Egypten och Algeriet.

4.2.1. Nigeria

Det finns vissa likheter mellan Nigeria och Indien. Båda är folkrika, men fattiga länder. Faktum är att Nigeria är det folkrikaste landet i Afrika och Indien är som tidigare nämdes näst folkrikast i Asien. Nigeria har en nioårig obligatorisk skolplikt sedan år 1976, men precis som i Indien är det endast en del av barnen som fullgör skolplikten. År 2005 var det 80 procent som gick ut de sex första åren i skolan, och då tog det i många fall mer än sex år. Anledningen till att barn slutar

skolan i förtid eller är frånvarande några år, är att de tvingas hjälpa till hemma. Det är många som till exempel jobbar inom familjens jordbruk, som hemhjälp eller som gatuförsäljare.

Den statliga grundskolan i Nigeria är avgiftsfri, men det finns kritik mot kvaliteten på undervisningen. Under de första åren går undervisningen på det lokala språket, men efter det övergår man alltmer till engelskspråkig undervisning. Efter de sex första åren fortsätter cirka vart tredje barn studera, resten hamnar in på arbetsmarknaden. Antalet privata skolor har ökat under senaste åren, men det är endast ett fåtal föräldrar som har råd att skicka sina barn dit. Landet har ett ganska stort antal universitet och högskolor, både federala, statliga och privata. Dessa hade tidigare ett ganska bra rykte om sig, men på grund av bristfälliga resurser har kvaliteten sjunkit. (<http://www.landguiden.se>)

4.3. Europa

Majoriteten av länderna i Europa är numera en del utav Europeiska unionen. Medlemsländerna är 27 stycken och tre länder har ansökt om medlemskap. Inom unionen ansvarar varje land för utbildningen i sitt land, men i och med Europeiska unionen har det blivit lättare att studera i ett annat land. Unionen har bland annat varit initiativtagare till Bolognaprocessen och Europeiska gemenskapens system för överföring av studiemeriter (ECTS). Målet med Bolognaprocessen som inleddes år 1999 är ”europeiskt område för högre utbildning”. Europeiska unionens program för livslångt lärande inleddes år 2007. Syftet med det programmet är att understödja rörlighet, utbyte och samarbete mellan olika länders utbildningssystem.

(http://europa.eu/success50/html/story_38_sv.html)

(<http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Utbildning-och-ungdom/Programmet-for-livslangt-larande/>)

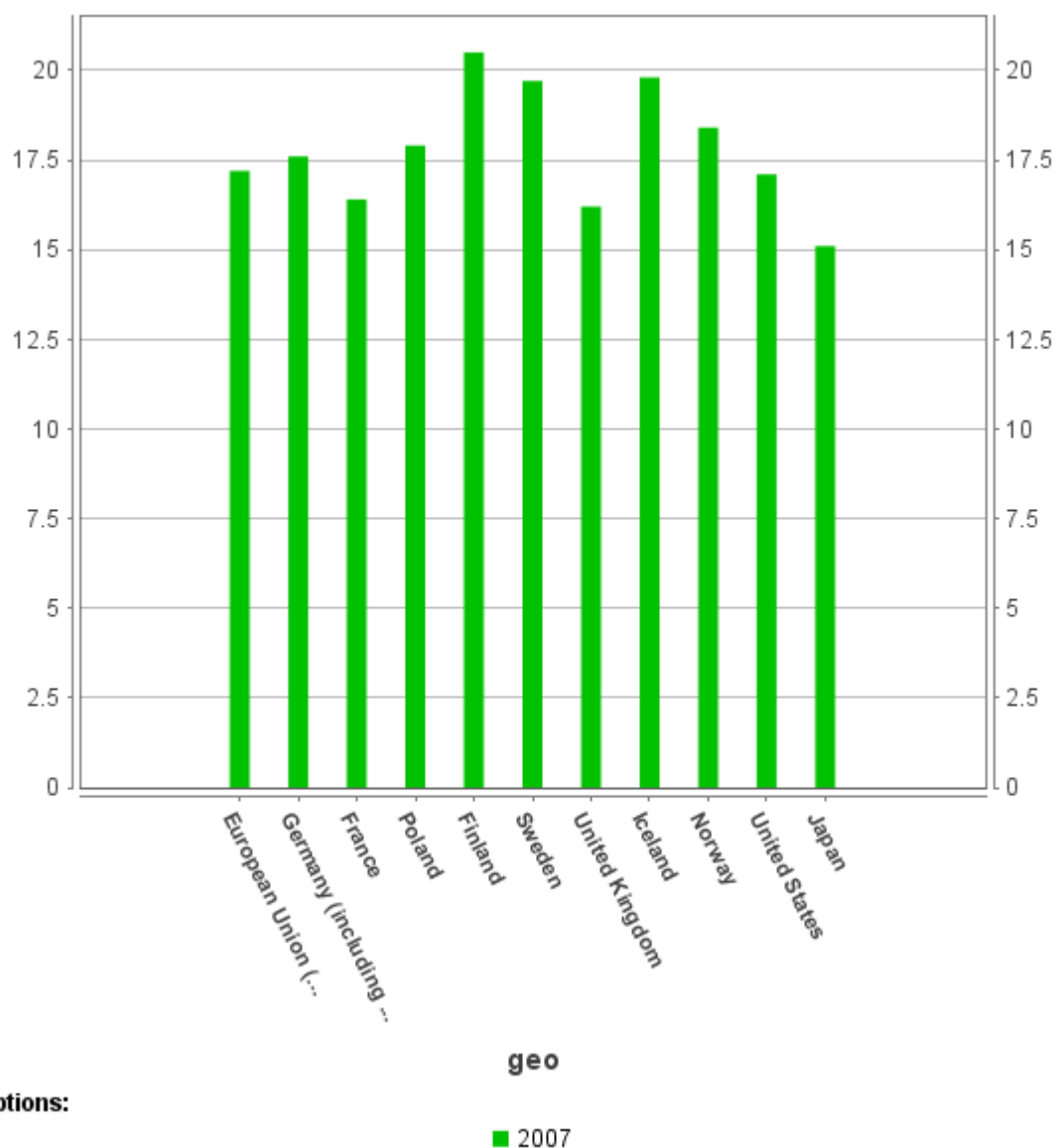
School expectancy

Diagram 8: Förväntade antal studieår i olika länder (Källa: Eurostat)

Diagrammet ovan visar hur länge befolkningen i olika länder i medeltal studerar. Av länderna som presenteras i diagrammet är Finland det land där befolkningen i medeltal studerar längst. År 2007 studerade vi finländare i medeltal i 20,5 år under vår livstid, jämfört med japanerna som studerar i medeltal i 15,1 år. Medeltalet för hela EU var år 2007 17,2 år.

(http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database)

Den allmänna utvecklingen inom utbildningssektorn i europeiska länder går mot att en allt större del av fyraåringar deltar i någon form av utbildning innan de börjar grundskolan. Därtill har den obligatoriska grundskolan förlängts med ett år i till exempel Polen och Danmark. Det har också blivit allt vanligare med olika typer av undersökningar för att kunna övervaka hur utbildningssystem fungerar i praktiken. På så vis vill man försäkra sig om att kvaliteten på utvecklingen går i rätt riktningen och samtidigt upptäcka brister i systemen.

(http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/107EN.pdf)

4.3.1. Frankrike

Även Frankrike har en nioårig skolplikt. Men jämfört med andra länder, så börjar franska barn sin utbildning rätt så tidigt. Franska barn börjar vanligtvis i frivillig förskola redan vid tre års ålder, men även två år gamla barn är välkomna och de går där tills de är fem år gamla. Den obligatoriska läroplikten gäller dock sex- till sextonåringar. Förskolan följs av fem plus fyra år i grundskola. Efter detta kan eleverna välja mellan en praktisk eller teoretisk inriktning, vardera två år långa utbildningar.

Majoriteten av de franska barnen går i statliga skolor, men det finns allt från privata förskolor till privata universitet. Största delen av de privata skolorna är katolska. Franska föräldrar kan dock välja att barnen ska få hemundervisning i stället för att gå i offentliga eller privata skolor.

Det är en stor grupp franska ungdomar som väljer att fortsätta studera efter grundskolan och Frankrike har till och med ett överskott av universitetsstuderande. Detta leder i sin tur till att det är svårt att få arbete efter avklarade studier. Förutom universitet har Frankrike också specialhögskolor. Det är otroliga krav för att slippa in till dessa specialhögskolor och det kräver flera år av förberedelser. Den mest kända av dessa är l'Ecole Nationale d'Administration (ENA). Det mest välkända franska universitet är Sorbonne.

Det franska utbildningssystemet har genomgått en hel del förändringar sedan andra världskriget. Bland annat har man öppnat upp högskolorna och universiteten för hela det franska folket, i stället för tidigare då dessa skolor endast betjänade eliten. Trots detta ligger grunden för det franska utbildningssystemet i lagar från slutet på 1800-talet. Den dåvarande utbildningsministern Jules Ferry tog initiativet till bland annat att utbildningen ska vara avgiftsfri och till den obligatoriska läroplikten. Lagen om utbildning har dock självklart genomgått förändringar sedan detta, men själva stommen är densamma. En förändring är att man i början på 1900-talet helt separerade den statliga utbildningen och kyrkan från varandra, men som tidigare nämndes finns det idag en hel del katolska privata skolor.

(<http://www.education.gouv.fr/cid162/les-grands-principes.html>)

(<http://www.education.gouv.fr/pid26/l-essentiel.html>)

4.3.2. Tyskland

Tyskland är det EU-land med störst befolkning. Landet består av sexton delstater och dessa bestämmer själva hur utbildningssystemet ska vara. Det är endast den praktiska yrkesutbildningen som staten styr över. Detta leder till att det finns stora skillnader mellan de olika delstaternas läroplaner och skolformer. Däremot finns det en sak som är gemensam för samtliga delstater, närmare bestämt att de privata skolorna är mycket få till antalet.

Den allmänna skolplikten i Tyskland är tolv år. Man börjar skolan som sexåring och de fyra första åren ser utbildningen likadan ut för alla. Efter detta kan de tyska eleverna välja mellan tre alternativ; allmän skola i fem år följt av tre år vid en yrkesskola, sex år vid en realskola eller gymnasiestudier i åtta till nio år. Därtill finns i vissa delstater ett fjärde alternativ; en sammanhållen enhetsskola som i princip är en blandning av alla tre övriga alternativ. En skillnad mellan enhetsskolorna och de övriga alternativen är att undervisningen vid enhetsskolorna vanligtvis hålls hela dagen, jämfört med undervisning endast på förmiddagen.

Högskoleutbildning i Tyskland fås vid universitet och högskolor. Antalet universitet och högskolor är ganska stort, det finns närmare 300 stycken runt om i landet.

Högskoleutbildningen var tidigare avgiftsfri, men sedan en lagändring år 2005 har allt fler högskolor infört avgifter.

I PISA-undersökningen år 2006 placerade sig Tyskland lite bättre än medeltalet av OECD länderna. På regional nivå fanns det dock stora skillnader mellan olika skolor i olika delstater. I undersökningen har också en del föräldrar deltagit och av dem frågades bland annat huruvida de är nöjda med den information som de får från skolan om barnens utbildning och utveckling. I Tyskland var det mindre än hälften av föräldrarna som var positiva till informationsflödet mellan hem och skola. I det stora hela fick dock de tyska eleverna som deltog i PISA 2006 relativt bra resultat

(<http://www.landguiden.se>)

(<http://www.pisa.oecd.org/dataoecd/15/13/39725224.pdf>)

4.3.3. Polen

År 1989 startade en omfattande politisk reform i Polen som medförde förändringar inom bland annat utbildningen. Denna reform är aktuell ännu idag och några exempel på förändringar är att icke-offentliga skolor, det vill säga medborgarskolor, kyrkliga skolor och privata skolor, blev tillåtna och att antalet studerande vid högskolor fördubblades. De olika reformerna leder mestadels till centraliseringar av olika slag, men inom utbildningssektorn decentraliseras makten och de lokala myndigheterna får själva bestämma. I Polen definieras utbildning som en del av ”den gemensamma välfärden i hela samhället”. Det polska utbildningssystemets målsättning är bland annat att tillhandahålla landets befolkning med den utbildning som var och en har rätt till, möjliggöra att olika instanser kan ordna utbildning och att säkerställa att barn och unga med speciella behov får den hjälp och det stöd de behöver. Sedan år 2006 är det två statliga instanser som har hand om utbildningsfrågor i Polen; ministeriet för nationell utbildning (Minister of National Education) har hand om den allmänna skolutbildningen och ministeriet för vetenskap (Minister of Science) har hand om den högre utbildningen. Lärarfacket i Polen har dock en ganska stor makt och måste enligt lag rådfrågas i vissa utbildningsfrågor. (http://www.eurydice.org.pl/files/the_system_2008.pdf)

Även om utbildningssystemet är decentraliserat, så är det fortfarande ministeriet för nationell utbildning som gör till exempel läroplaner för förskoleundervisningen, för obligatoriska allmänna undervisningsämnen samt för den allmänna yrkesutbildningen. Ministeriet ger även rekommendationer gällande läromedel samt direktiv för hur eleverna ska bedömas. I Polen vill man främja psykologiskt välmående inom alla utbildning och runtom landet finns 559 center för psykologiskt och pedagogiskt stöd. Dessa center har som uppgift att stöda barn, ungdomar, föräldrar och lärare vid inlärningssvårigheter, drog- eller alkoholrelaterat problemteende och vid utvecklingsproblem. Dessutom ska centren också förebygga missbruk samt ge rådgivning och vägleda barn och unga när dessa ska välja fortsatt utbildning efter grundskolan.

(http://www.eurydice.org.pl/files/the_system_2008.pdf)

Den allmänna läroplikten i Polen är tio år och avgiftsfri för samtliga elever ända upp till högskolenivå. Läroplikten inleds med ett år i förskolan, som är tänkt att förbereda barnen för lågstadiet. Polska barn är berättigade att få förskoleundervisning i åldern tre till sex år, men förskolan är bara obligatorisk för sexåringar. Det finns dock planer på att sänka skolåldern från sju till sex år, det vill säga att polska barn skulle börja lågstadiet ett år tidigare. Läsåret 2006 till 2007 deltog 44,6 procent av tre till femåringarna i den frivilliga förskoleundervisningen. Förskolan är avgiftsfri på så vis att varje barn har rätt till fem timmar undervisning per dag. Föräldrarna måste sedan stå för kostnaderna för måltider, extra undervisning samt eventuella extra timmar per dag.

(http://www.eurydice.org.pl/files/the_system_2008.pdf)

Förskolan följs av sex år i lågstadium. Undervisningen i polska lågstadier är mycket lik den i finländska lågstadier. Undervisningen är måndag till fredag och varje lektion är i regel 45 minuter lång. Barnen delas i första hand in i klasser enligt ålder, sedan kan dessa klasser ytterligare delas in i mindre grupper enligt ämne och kompetensnivå. Grundskolan fortsätter med högstadium för tretton- till femtonåringar. Antalet ämnen på läsordningen utökas något och undervisningen ordnas ämnesvis, jämfört med lågstadieundervisningen som ordnas klassvis. i

fråga om bedömningen är den likadan i både lågstadie- och högstadieundervisningen. Eleverna bedöms var för sig enligt sina prestationer inom olika ämnen och får betyg i slutet av varje termin. År 2002 infördes en obligatorisk tentamen som alla sista års studerande i högstadiet ska delta i. Resultaten bifogas till avgångsbetyget och i och med att detta skriftliga prov är nationellt, påverkar det antagningen till högskolor. Efter att ha fullbordat grundskolan finns det en hel del alternativ att välja mellan om man vill studera vidare. De flesta högre utbildningar tar från två till fyra år och all fortsatt utbildning efter grundskolan är självklart frivillig. Majoriteten av dessa utbildningar leder till liknande examen som den finländska studentexamen. Efter att ha avlagt denna examen kan man studera vidare vid en högskola. Bland högskolorna finns det i huvudsak två olika typer, universitetshögskolor och icke-universitetshögskolor. Skillnaden mellan dessa är att universitetshögskolor får tilldela studerande magisterexamen och doktorsexamen, medan icke-universitetshögskolorna endast får tilldela sin studerande kandidatexamen. Universitetshögskolorna delas in i olika kategorier beroende på ämne, exempelvis tekniska universitet, medicinska akademier, ekonomiskolor och pedagogiska akademier. De statliga högskolorna är som tidigare nämnt avgiftsfria, men under vissa omständigheter kan kurser eller utbildningsprogram vara avgiftsbelagda. Sådana omständigheter är om en studerande måste gå om en kurs på grund av att ha blivit underkänd tidigare, om program eller kurser undervisas på ett främmande språk eller inte hör till studieprogrammet, samt deltidsstudier. Avgifterna vid icke-statliga högskolor varierar kraftigt och beror, förutom kostnaderna för utbildningen, även på exempelvis intresset för utbildningen. Slutligen bör även nämnas att det finns vuxenskolor som har undervisning ända från grundskolenivå till högskolenivå. Dessa är speciellt populära på gymnasienivån.

(http://www.eurydice.org.pl/files/the_system_2008.pdf)

(<http://www.poland.gov.pl/Education,6346.html>)

(<http://landguiden.se>)

4.3.4. Storbritannien

Med Storbritannien menar jag här England, Skottland, Wales och Nordirland. Dessa skolsystem har så pass många likheter att de kan presenteras tillsammans.

Skolsystemet i Irland skiljer sig däremot mer från dessa och presenteras sålunda inte här.

I Storbritannien börjar barn i grundskolan som femåringar och går där tills de är sexton år gamla. Skolplikten i Nordirland är dock ett år längre, där barnen börjar skolan redan som fyraåringar. Majoriteten av alla studerande går i statliga skolor, men det finns också privata skolor av olika slag samt möjligheten till hemundervisning. Oberoende hur barnen får sin utbildning, är det föräldrarnas skyldighet att se till att deras barn får lagenlig utbildning. Om man som förälder försummar detta kan staten ingripa och kräva att föräldrarna registrerar sitt barn vid en av staten föreslagna skolor, men givetvis har man rättigheter även som förälder. Sådana rättigheter är till exempel avgiftsfri utbildning för barnet, att få skriftliga rapporter om sitt barns framsteg i skolan samt möjligheten till att vara engagerad i skolans verksamhet och administration. Det är också vanligt med föräldraföreningar inom skolan, så kallade Parent-Teacher Associations (PTAs). Skolorna i sin tur måste ha ett register över barn i skolåldern. Dessutom ska varje skola dagligen kontrollera att eleverna är närvarande, först en gång på morgonen och sedan en till gång senare på dagen.

Skolsystemen i Storbritannien har i regel tre huvudämnen, dessa är matematik, vetenskap samt engelska eller walesiska. Andra ämnen är till exempel historia, religion, geografi, konst och gymnastik. Läroplanen i Nordirland skiljer sig på den punkt att skolorna där har möjlighet att ändra läroplanen lite enligt skolans värderingar. Därtill läser man irländska i de irländskspråkiga skolorna i Nordirland.

Efter grundskolan kan man välja om man vill fortsätta studera eller om man vill stiga in i arbetslivet direkt. Om man vill studera vidare kan man göra detta vid gymnasium eller vid så kallade fortbildningsinstitut. Utbildningen är i båda fallen tvåårig. Därefter kan man studera till en högskoleexamen vid en högskola och man börjar sålunda högskolestudierna vid arton års ålder. Av universitetet i Storbritannien är endast ett privat.

Utbildningssystemen i Storbritannien bestäms delvis på nationell nivå och delvis på en lokal nivå. I England och Wales har staten den övergripande bestämmande-

rätten angående utbildningssystemet. I England innebär detta departementet för barn, skolor och familjer (Department for Children, Schools and Families, DCSF) och i Wales departementet för barn, utbildning, livslångt lärande och kompetens (Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills, DCELLS). Staten fastställer bland annat det allmänna tillvägagångssättet för hur utbildningssystemet ska planeras. Det är sedan upp till lokala myndigheter och institutioner att implementera och förverkliga detta. Nordirland har däremot egen lagstiftning och det är den nordirländska församlingen som har beslutanderätten på nationell nivå.

Ett problem man upptäckt hos elever i Storbritannien är att läs- och skrivkunskheten ligger på en ganska låg nivå. För att förbättra denna har man haft olika projekt, exempelvis hade man år 2008 ett projekt vid namn ”National Year of Reading”. Därtill ska man även satsa mer på undervisningen i matematik och kvaliteten av denna genom att utbilda så kallade specialist matematiklärare. Det är sedan tänkt att det ska finnas en specialist per skola. Skolsystemen i Storbritannien genomgår för övrigt en hel del förändringar och dessa kommer troligtvis att träda i kraft inom de närmaste åren. Anledningen till dessa är bland annat att man granskat utbildningssystemen och upptäckt en del brister.

(<http://www.britishcouncil.org/usa-education-uk-system-k-12-education.htm>)

(http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf)

(<http://www.landguiden.se>)

4.3.5. Sverige

Den svenska läroplikten är nio år. En liten skillnad från en del andra utbildningssystem är att åldern då man börjar skolan är flexibel, det vill säga man kan börja lågstadiet vid sex, sju eller åtta års ålder. Läroplikten slutar dock när man är sexton år gammal. Den svenska grundskolan är precis som i många andra länder avgiftsfri. Som sexåring har man också rätt att gå i förskola, men detta är dock inte obligatoriskt.

I Sverige finns det emellertid inga yrkesskolor, så om man vill studera vidare efter att ha gått ut grundskolan så är det gymnasiestudier som gäller. Till skillnad från finländska gymnasieskolor har dock de svenska gymnasierna också en yrkesinriktad linje utöver den allmänbildande. Det finns sammanlagt sjutton olika nationella utbildningsprogram vid de svenska gymnasierna. Nio av tio studerande väljer att studera vidare i gymnasium efter grundskolan. Efter avslutade gymnasiestudier kan man studera vidare vid till exempel en yrkeshögskola, universitet eller vid en högskola. Ungefär hälften av de som går ut gymnasiet fortsätter studera. I Sverige finns det dessutom fler kvinnliga högskolestuderande än manliga.

Förutom de statliga och kommunala skolorna, finns det också så kallade fristående skolor. Dessa har ökat kraftigt i antal under de senaste åren. Läsåret 1995 till 1996 fanns det 238 stycken fristående skolor i Sverige, och läsåret 2009 till 2010 är antalet 709 stycken. Av dessa skolor är runt 5,5 procent Waldorfskolor. Waldorfskolornas undervisning bygger på Rudolf Steiners syn på människan, och dessa skolor finns runt hela världen. De fristående skolorna i Sverige är även de avgiftsfria.

För tillfället behandlar riksdagen i Sverige en ny skollag och klarhet i detta borde fås under år 2010. Än så länge är det dock skollagen från 1986 som gäller. Några förändringar som skett sedan 1986 är till exempel att kontrollen över utbildning har decentraliserats och att kommunerna numera har huvudansvaret för utbildning. Andra förändringar är de fristående skolorna som ökat kraftigt i antal, samt förskolan som numera är en del av själva utbildningsväsendet. Ökad trygghet är en aspekt av den nya skollagen och med trygghet menas då till exempel att barnens bästa alltid är utgångspunkt för utbildningen. Den nya skollagen framhäver också de mänskliga rättigheterna och viktiga demokratiska värderingar samt vikten av att barn känner till dessa. 'Lika för alla', är en annan viktig förändring av skollagen. Detta innebär att kommunala skolor och fristående skolor ska ha lika regler så långt det är möjligt. Den nya lagen medför också införandet av nya begrepp samt gamla begrepp som igen blir aktuella. Exempel på sådana begrepp är *lektorer* (en titel som lärare får efter vissa prestationer) och *lokala styrelser*. En lokal styrelse kan inrättas vid kommunala skolor och kan vara delaktig i skolans

beslutsfattning. Den lokala styrelsen vid en kommunal skola ska innehålla representanter för eleverna, vårdnadshavarna samt skolans anställda. Något annat som poängteras i den nya skollagen är vikten av näringsrik mat för skolbarn i alla åldrar samt kravet att alla elever ska ha tillgång till bibliotek, oberoende studienivå och ägarfrågor.

(<http://www.regeringen.se/sb/d/12022>)

(<http://www.skolverket.se/sb/d/139>)

(http://www.scb.se/Pages/PressRelease____152431.aspx)

I internationella jämförelser har studerande från Sverige placerat sig relativt bra. I PISA 2006 då naturvetenskap var huvudämne placerade de svenska ungdomarna sig på medelnivå jämfört med de övriga OECD-länderna. Även inom matematik var de svenska eleverna resultatmässigt medelmåttiga, medan resultaten i läsförståelse visade att de svenska elevernas prestation var bättre än det genomsnittliga resultatet för OECD-länderna. De svenska eleverna tycks bland annat ha problem med att känna igen naturvetenskapliga frågeställningar, även om de både förstår och kan beskriva naturvetenskapliga fenomen och samband. I matematik har de svenska eleverna inte direkt blivit sämre sedan PISA 2003, men flera andra länder hade förbättrade resultat i PISA-undersökningen 2006 jämfört med undersökningen år 2003. Detta ledde i sin tur till att flera länder gick om Sverige och på så vis fick landet en lite sämre position år 2006 jämfört med år 2003. Däremot fick de svenska eleverna bra resultat i läsförståelse, men det resultatet visar fortfarande på stora skillnader mellan könen.

(<http://www.skolverket.se/sb/d/254/a/8997;jsessionid=0AD237E898ACE5D29018C993446B621A>)

(<http://www.skolverket.se/sb/d/254>)

4.3.6. Finland

Det finländska skolsystemet håller även det på och genomgår förändringar. År 2008 inleddes POP-programmet (perusopetus paremmaksi) för att utveckla bland annat elevvården, elevhandledningen och invandrarundervisningen. Man vill även

öka flexibiliteten inom grundutbildningen i Finland. Meningen är att all grundutbildning ska vara jämlik och barn ska få lämplig utbildning enligt de behov och färdigheter de har. POP-programmet består av ett flertal olika projekt runtom i Finland och med hjälp av dessa hoppas man få ett ökat samarbete kommuner emellan. Meningen är att dela med sig av goda erfarenheter för att sedan kunna få en bra grund för ett jämlikt tillvägagångssätt vad gäller förvaltningen av utbildning i olika kommuner. Programmet behandlar också personalen vid skolor genom att man vill utveckla nya arbetsmetoder samt skapa trygghet och trivsel miljö inom hela skolväsendet.

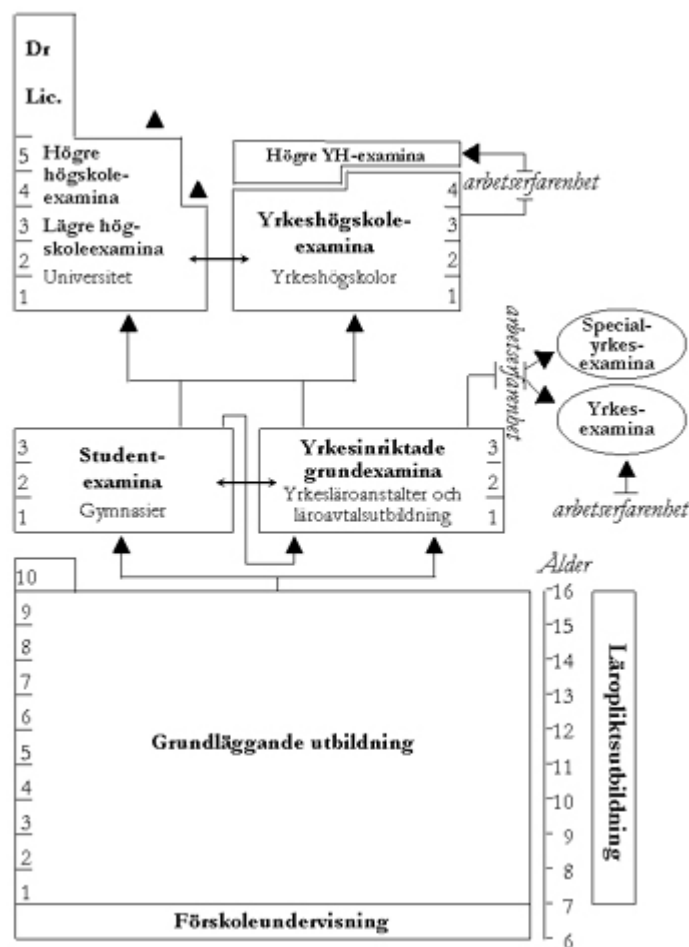
(http://www.edu.fi/grundläggande_utbildning/103/aktuellt_i_den_grundläggande_utbildningen_ar_2010)

Grundutbildningen i Finland är allmänbildande och avgiftsfri. Det är kommunala skolor som tillhandahåller grundutbildningen och därtill finns ett fåtal privata och statliga skolor. Antalet studerande vid dessa är dock under två procent av alla grundskoleelever. Finland har haft läroplikt sedan år 1921, men läroplikten gällde då endast sju till trettonåringar. Numera är läroplikten i Finland nio år och gäller barn i åldern sju till sexton år. I vissa fall kan läroplikten vara tio år, till exempel då en elev blivit kvarstannad och måste gå om en årskurs. Förutom att utbildningen är avgiftsfri får de finländska eleverna även gratis skolmat, skolböcker och annat undervisningsmaterial. Även elever som behöver extra hjälpmedel i undervisningen, till exempel på grund av handikapp, har rätt att få dessa hjälpmedel gratis. Hela 99,7 procent av de finländska barnen slutför grundskolan och får avgångsbetyg som berättigar till fortsatta studier. Den allmänna läroplikten fordrar dock inte att man går i grundskola. Läroplikten kan nämligen också fullföljas genom hemundervisning, och detta beslut tar i så fall föräldrarna. Vid hemundervisning förlorar dock barnet alla förmåner och det är då föräldrarnas uppgift att skaffa läromedel etcetera.

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundläggande_utbildning/laroplikt_och_skola)

(<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=sv>)

Finländska barn börjar grundskolan vid sju års ålder, men är berättigade till förskoleundervisning året innan de börjar skolan. Förskoleundervisningen ordnas av kommunen och är avgiftsfri. Det är emellertid föräldrarna som bestämmer huruvida deras barn ska gå i förskolan eller inte. Som sjuåring börjar man sedan första klass i lågstadium. Lågstadiet har sex årskurser, varefter följer en tre år lång utbildning i högstadieskola då eleven fyller tretton år. Varje läsår i grundskolan är 190 dagar långt och består av en hösttermin och en vårtermin. När man har fullföljt den grundläggande utbildningen är man klar med sin läroplikt. Majoriteten av ungdomarna i Finland fortsätter dock studera efter grundskolan. Vill man ha en fortsatt allmänbildande utbildning kan man välja gymnasiestudier efter grundskolan. Den finländska gymnasieutbildningen är tänkt att vara treårig, men möjligheten att fullfölja utbildningen på två till fyra år finns. Undervisningen i gymnasiet är kursbaserad, men ger inte behörighet till ett yrke. Till detta krävs ytterligare studier vid universitet, yrkeshögskola eller yrkesskola. Om man däremot vill in i arbetslivet tidigare kan en yrkesutbildning vara ett bra alternativ efter grundskolan. Det är också möjligt att gå en kombinerad utbildning, det vill säga att man kombinerar en yrkesutbildning med gymnasieutbildningen. Man får då två examina; yrkesexamen samt studentexamen. En yrkesutbildning är även den treårig, men ger i motsats till gymnasieutbildningen yrkeskompetens efter avlagd examen. Efter yrkesskolan är man sålunda redo att kliva in i arbetslivet, men det är också möjligt att studera vidare vid en högskola. Både gymnasie-, yrkes- samt högskoleutbildningen är avgiftsfri, men de studerande måste i vissa fall betala för läromedel i form av böcker med mera.

Figur 1: Utbildningssystemet i Finland

(http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistavae_koulutus/perusopetus/?lang=sv)

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examina)

Vad gäller terminsavgifter i Finland har ett projekt inletts i år. Syftet är att undersöka huruvida terminsavgifter för vissa utbildningsprogram skulle påverka de finländska högskolorna och deras verksamhet. Nio universitet och tio yrkeshögskolor deltar i projektet och är sålunda berättigade att uppbära terminsavgifter för studerande utanför EES-området under åren 2010 till 2014. Utbildningsprogrammet i fråga måste emellertid vara på ett främmande språk.

(<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/lukukausimaksukokeilu/index.html?lang=sv>)

I Finland är det utbildningsstyrelsen som gör upp läroplansgrunder för den grundläggande utbildningen. Dessa fungerar sedan som modell och riktlinjer då kommunerna gör upp sina läroplaner. Vissa delar av läroplanen fastställer utbildningsstyrelsen, till exempel fastställs skolans uppgift i dessa grunder. De nuvarande läroplansgrunderna är från år 2004. Läroplansgrunderna ger också direktiv för vad undervisningen ska innehålla samt vilka målen är. Samarbetet mellan hem och skola poängteras också. Själva skollagstiftningen fastställer bland annat minimiantalet undervisningstimmar per läsår.

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplanen_och_timfordelningen)

I grundskolan bedöms eleverna enligt aktivitet under lektionstid, genomförande av hemuppgifter, provresultat och så vidare. Betyg ska enligt lag ges minst en gång per läsår, men det är vanligt med ett mellanbetyg i slutet av höstterminen (augusti till december) och sedan ett betyg i slutet av vårterminen (januari till maj/juni). Om en elev blivit underkänd i ett eller flera ämnen i slutet av läsåret, blir denne eventuellt kvarstannad och måste då gå om årskursen. Ett sådant beslut tas dock inte förrän skolans rektor diskuterat saken med vårdnadshavaren. Andelen elever som kvarstannar har under det senaste decenniet varit under en procent årligen. År 2008 var andelen kvarstannade elever 0,4 procent, det vill säga 2155 elever av totalt 526 006. För att underlätta och följa med i barnens skolgång är det mycket viktigt med ett gott samarbete mellan hem och skola. Det är också viktigt att komma ihåg att det är föräldrarna som har huvudansvaret för barnets uppfostran. I Finland håller man kontakten mellan hem och skola med hjälp av föräldramöten, föreningsverksamhet, gemensamma utfärder samt utvecklingssamtal mellan lärare, föräldrar och elev.

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/elevbedomning_och_betyg)

(<https://www.data.oph.fi/wera/wera?page=frameset&lang=sv>)

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/trygghet_och_valmaende/samarbete_mellan_hem_och_skola)

En invandrare som är permanent bosatt i Finland har samma rättigheter till utbildning som finländare har. Denna utbildning följer samma läroplan och vanligtvis integreras invandrabarn i sin åldersklass årskurs. I invandrarutbildningen poängterar man dock att man ska uppmärksamma invandrarens modersmål och kultur samtidigt som denne lär sig om den finländska kulturen. Invandrabarn kan vid behov få extra undervisning i finska eller svenska.

(http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundläggande_utbildning/sprak_och_kulturgrupper/elever_med_invandrabakgrund)

4.4. Sammanfattning av olika skolsystem

Det finns en hel del gemensamma nämnare för de utbildningssystem som jag presenterat ovan. Två sådana är att majoriteten av dessa har en nioårig skol- eller läroplikt samt en avgiftsfri utbildning. Man kan dock se vissa skillnader gällande i vilken ålder barnen börjar grundskolan. Bland länderna som presenterades ovan är det vanligast att barnen inleder sin skolgång vid sex års ålder. De nordiska länderna har för övrigt en hel del gemensamt i läroplanerna för grundskolan.

Nästan samtliga länder har en åldrande befolkning. Detta i samband med att det föds färre barn, leder till att antalet grundskolor minskar. Den åldrande befolkningen leder också till att en stor åldersgrupp går i pension, däribland en hel del lärare. Detta befaras resultera i en brist på kompetenta lärare och på så sätt påverkas också utbildningen i landet. Av de länder som presenterades är det endast Indien som har en relativt ung befolkning, men det indiska utbildningssystemet har tyvärr andra ganska allvarliga brister.

I olika undersökningar om utbildning har några länder visat sig ha mycket välutvecklade utbildningssystem med goda resultat. Sådana högpresterande länder är till exempel Finland och Singapore. En likhet mellan dessa två utbildningssystem är att kraven till lärarutbildningen är höga, och endast en liten del av dem som söker blir antagna. I en del utvecklingsländer finner man fortfarande stora brister gällande jämlikhet inom utbildningssektorn. Exempelvis är det fortfarande vanligt att pojkar värderas högre än flickor i vissa länder och sålunda är det fler pojkar

som får utbildning. Det finns även skillnader mellan samhällsklasser och deras utbildningsmöjligheter.

I dagens samhälle är man medveten om olika inlärnings- och utvecklingsvårigheter med mera och detta beaktas inom utbildningssektorn i de flesta länder. Barn med speciella behov är ofta berättigade till de extra läromedel och hjälpmedel som behövs. I vissa länder har man särskilda skolor för till exempel döva barn och blinda barn, medan man i andra länder försöker integrera dessa barn i den allmänna skolan.

5. ATT ARBETA I FINLAND

I regeringens invandrarpolitiska program från år 2006 talar man om att den åldrande befolkningen i vårt land leder till att tillgången på arbetskraft minskar. För att kunna svara på det växande behovet av arbetskraft och kompetens behövs det en arbetsrelaterad invandring till Finland. Genom att framhäva de fördelar som Finland har kan man främja denna invandring. Sådana fördelar som uppskattas av utlänningar är bland annat vår natur, den allmänna säkerheten och de fungerande offentliga tjänsterna. Det är också viktigt att främja familjelivet för invandrare, det vill säga att man beviljar uppehållstillstånd även till familjemedlemmar. (Regeringens invandrarpolitiska program 2006: 3-4)

De branscher där det kommer att bli störst brist på arbetskraft är bland andra hälso- och sjukvården, socialvården samt inom offentliga sektorn. Det kommer också att finnas ett växande behov av företagare.

Man bör även främja studerande- och forskarinvandringen till Finland. I och med en ändring av utlänningslagen år 2006 är det numera lättare för utländska studerande som avlagt examen i Finland att få uppehållstillstånd för arbete i Finland. Det invandrarpolitiska programmet medför också ett ökat antal praktikplatser avsedda för utländska studeranden. Vad gäller utländska forskare i Finland, är antalet betydligt lägre än det genomsnittliga antalet i de övriga EU-länderna. (Regeringens invandrarpolitiska program 2006: 11-12)

5.1. Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden förändras hela tiden och för tillfället råder en ekonomisk depression som givetvis har en direkt påverkan på den finländska arbetsmarknaden. En del branscher har drabbats hårdare än andra, till exempel industrierna. Permitteringar och nedskärningar är aktuella och är ett sätt för de finländska industrierna att överleva depressionen. I figuren nedan kan man se den relativa arbetslöshetens utveckling i Finland från år 1989 och fram till idag 2010. Den allra senaste statistiken visar att det relativa arbetslöshetstalet var 9,2 procent i februari 2010. Detta

är en ganska markant ökning jämfört med året. Antalet arbetslösa i februari 2010 var 242 000, det vill säga 42 000 fler än i februari 2009.

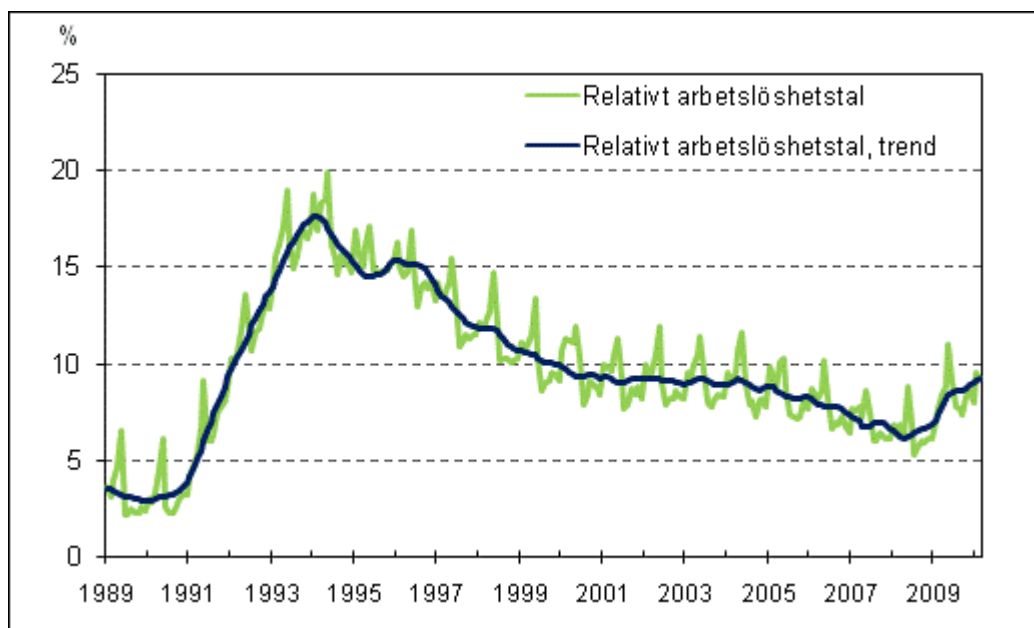

Diagram 9: Relativa arbetslösheten och trenden 1989/01 – 2010/02

(http://www.stat.fi/til/tyti/2010/02/tyti_2010_02_2010-03-23_tie_001_sv.html)

Utvecklingen på den finländska arbetsmarknaden har gått från jordbrukssamhälle till industrisamhälle och ett samhälle som är allt mer serviceinriktat. Servicebranschen sysselsätter flest finländare, följd av andra branscher som tillverkning, handel och finansiering. Andelen finländare sysselsatta inom jord- och skogsbruk har minskat ganska kraftigt under det senaste decenniet. Inom pappers-, metall- och byggnadsindustrin har antalet arbetslösa ökat kraftigt på grund av den rådande ekonomiska krisen. Detta har lett till att många arbetstagare har tvingats byta bransch för att alls få jobb. Situationen är däremot lite bättre inom den sociala sektorn och inom sjuk- och hälsovården, som inte har drabbats lika hårt av den ekonomiska krisen.

Något som påverkar situationen på den finländska arbetsmarknaden för tillfället är det faktum att ett stort antal kollektivavtal löper ut och ska förnyas under de närmaste åren. Denna förhandlingsrunda har redan inletts inom en del branscher där kollektivavtalen har löpt ut och det har varit aktuellt med strejker inom bland an-

nat livsmedelsindustrin, transportbranschen och bland hamnarbetarna. Så länge ett giltigt kollektivavtal finns är det emellertid förbjudet med strejk, men i och med förhandlingarna om nya kollektivavtal är det vanligt med strejker då parterna inte lyckas komma överens. I kollektivavtalen beslutes bland annat om arbetsvillkor såsom löner och arbetstid.

(<http://www.ek.fi/www/se/arbetsmarknad/index.php>)

(http://www.stat.fi/til/sijk/2008/sijk_2008_2010-03-23_tie_001_sv.html)

(http://www.ek.fi/www/se/kuvat_liitteet/aktuellt_laget2010.pdf)

(<http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2597&acro=lmi&mode=&recordLang=en&lang=sv&parentId=&countryId=FI®ionId=FI0>)

(http://www.tem.fi/files/25038/tme8018r_arbetslivsrelationer_arbetsmarknaden.pdf)

5.2. Arbetskultur

Majoriteten av finländarna som jobbar hör till någon form av fackförening. Runt 75 procent av arbetstagarna i Finland är medlem i en fackförening. Detta är relativt många jämfört med i andra europeiska länder. Det finns även olika fackliga organisationer för arbetsgivare. Den finländska arbetskulturen är i grund och botten jämställd, fastän det fortfarande finns skillnader i exempelvis kvinnor och mäns lönenivåer. Arbetstagare som har höga ambitioner och initiativförmåga värderas högt av arbetsgivare. Finländare är kända för att vara punktliga och pålitliga. Det är vanligast med fasta arbetsförhållanden, men antalet kortvariga anställningar har ökat. En vanlig arbetsdag för de flesta finländare är åtta timmar lång, det vill säga fyrtio timmar per vecka. Under en månad tjänar man in två semesterdagar. Antalet semesterdagar som man får kan också öka i och med antalet år som man jobbat.

Språkraven för att jobba i Finland varierar från olika branscher och olika delar av landet, men i och med att finska är majoritetsspråk är det en stor del av arbetstagarna som kräver att man har grundläggande kunskaper i finska. Det är givetvis en fördel att kunna flera språk. Exempelvis på finländska västkusten har en stor del av befolkningen svenska som modersmål, men det är också många finländare som

är helt tvåspråkiga och talar flytande svenska och finska. Å andra sidan kan arbetspråket inom stora företag vara engelska.

Jämlikhet eftersträvas i alla situationer och diskriminering förbjuds i lag. Med hjälp av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män vill man förbättra speciellt kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Majoriteten av finländska kvinnor jobbar, jämfört med i vissa andra länder där det är vanligare att kvinnorna är hemma och sköter hushållet. Detta är delvis tack vare rätten till familjeledighet och dagvård. På så vis blir det lättare att ha familj samtidigt som båda föräldrarna jobbar.

I en del kulturer är det vanligt att man jobbar inom samma bransch livet ut, och ibland till och med inom ett och samma företag. Detta är sedvanligt i en del asiatiska länder. Genom att arbetstagaren är trogen sin arbetsgivare, blir denne sedan omhändertagen som pensionär. Detta är dock inte kutym i Finland. Här är det ganska vanligt med karriärbyten.

(http://www.mol.fi/mol/se/02_anstallningsfragor_lagar/02_utlanning_finland/04_arbetsliv/01_arbetskultur/index.jsp)

5.3. Lagstiftning och beskattning

Om man som utlänning flyttar till Finland och har planerat bo i landet i mer än ett år bör man registrera detta till magistraten. Det samma gäller för utlänningar som redan har bott minst ett år i landet. En permanent flytt till Finland kräver en skriftlig inflyttningsanmälan till magistraten inom en vecka. Ett undantag är personer som flyttar till Finland från ett annat nordiskt land. Då sköts registreringen automatiskt mellan de två länderna och den inflyttade behöver endast besöka magistraten för att legitimera sig.

(http://www.mol.fi/mol/se/99_pdf/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/05_broschyer/tme7601r_jobbaifinland.pdf)

Beskattningen i Finland är känd för att vara ganska hög. De skatter som staten inkasserar finansierar emellertid till exempel sjukvård och utbildning för befolk-

ningen. Enligt finska lagen är en person skattepliktig om han eller hon bor i landet permanent, det vill säga har bott i landet i mer än sex månader. Om man då inte har ansökt om att få skattekort, uppbärs en förskottsskatt på 60 procent. Arbetstagaren måste också göra en skattedeklaration varje år. En skattepliktig arbetstagare i Finland ska därtill betala kommunalskatt.

Om man är tillfälligt bosatt i Finland är personen i fråga begränsat skatteskyldig. I sådana fall uppbärs en källskatt på 35 procent på lönen som förtjänats i Finland. Den utländska arbetstagaren ska ansöka om en finländsk personbeteckning från magistraten eller från skattebyrån, samt ett källskattekort. Allt detta gäller om arbetsgivaren är registrerad i Finland. Huruvida arbetsgivaren är registrerad i Finland eller i något annat land påverkar dock beskattningen. Om arbetsgivaren är utländsk beskattas inte arbetstagaren i Finland av finska staten. En del länder utgör dock undantag till detta.

Beroende på nationalitet bestäms också huruvida en person får arbeta i Finland. Medborgare från länder som hör till Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) behöver inget uppehållstillstånd för att få förvärvsarbeta i Finland. Om tiden för uppehållet i Finland överstiger tre månader ska denne dock anmäla om sin uppehållsrätt till polisen som för ett register över utlänningar i landet. Om man inte är en medborgare i EU eller EES-land behöver man i regel ett uppehållstillstånd för att få arbeta i Finland. Då en utländsk arbetstagare har arbetat i Finland i minst fyra månader börjar denne delvis räknas under det socialskydd som Folkpensionsanstalten erbjuder. Hit hör exempelvis rätten till sjukdagpenning, arbetslöshetsskydd samt barnbidrag.

([http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=8664&acro=living&mode=text&recordLang=fi&lang=sv&parentId=7809&countryId=FI®ionId=\)](http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=8664&acro=living&mode=text&recordLang=fi&lang=sv&parentId=7809&countryId=FI®ionId=))

(http://www.mol.fi/mol/se/02_anstallningsfragor_lagar/02_utlanning_finland/05_beskattning/index.jsp)

5.4. Tillvägagångssätt

När man kommer som utlänning till ett nytt land och ska söka jobb kan det vara svårt att veta hur man ska gå till väga. Det vill säga vem man ska kontakta, vilka branscher som har brist på arbetskraft, vilken nivå lönerna ligger på, vilka rättigheter man har som arbetstagare i Finland och så vidare. Frågorna är troligtvis många fler, så det är bra om man som utlänning vet vart man ska vända sig. Arbets- och näringsbyråerna runt om i Finland är de som i första hand hjälper till med olika arbetsrelaterade frågor.

Det första man bör göra är att registrera sig som kund vid Arbets- och näringsbyrån. Efter att ha registrerat sig som arbetssökande kan man på egen hand försöka hitta ett jobb via arbets- och näringsbyråns hemsida. Där finns en lista på alla lediga tjänster som anmälts till byrån. Därtill kan man göra en egen elektronisk meritförteckning på hemsidan. På så vis kan arbetsgivare få information om de arbetssökande som finns registrerade. Man skall dock inte begränsa sina ansökningar till Arbets- och näringsbyrån. Det är viktigt att själv vara engagerad i arbetssökandet. Förutom att hålla koll på vilka lediga jobb som annonseras i tidningar och på Internet kan man också ta direkt kontakt med arbetsgivare. Faktum är att endast en liten del av de lediga jobb som finns tillkännages offentligt. Många tjänster blir i stället tillsatta via kontakter och personliga nätverk. Det finns alltså många olika sätt att få jobb på och personliga kontakter är en viktig kanal i Finland. Ju snabbare man får jobb, desto bättre. Efter en tre månaders period som arbetssökande brukar många börja förlora hoppet och det är också svårare att få jobb ju längre man har varit arbetslös. Det är också bra att söka jobb inom olika branscher. Som arbetssökande bör man inte vara alltför kräsen. Det finns ofta möjlighet till befordring inom företag och även om detta inte är möjligt är det ändå bättre att ha haft ett tillfälligt jobb i stället för att ha varit arbetslös en längre tid.

(http://www.infopankki.fi/sv-FI/Var_hittar_jag_jobb/)

(http://www.mol.fi/mol/se/00_arbetsokande/01_jobbsokning_finland/minneslista/index.jsp)

En invandrare som flyttat permanent till Finland och är arbetslös, har rätt att få integrationsstöd under de tre första åren i landet. Integrationsstödet kan i vissa speciella fall fås under en förlängd tid på sammanlagt fem år, men för att överhuvudtaget få detta stöd krävs det dock att man gör upp en integrationsplan. En sådan plan görs upp för högst tre år eller tills invandraren lyckas få jobb och inkluderar språkstudier i finska eller svenska, uppdatering av arbetsfärdigheterna samt eventuell arbetspraktik.

(http://www.mol.fi/mol/se/99_pdf/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/05_broschyner/tme7601r_jobbaifinland.pdf)

5.5. Starta eget företag

I och med att det finns ett behov av nya företagare så väljer många invandrare att starta eget företag i Finland. Arbets- och näringsbyråerna samt Närings-, trafik och miljöcentralerna kan hjälpa till vid grundandet av ett företag och ge information, utbildning och råd. Det första som krävs är dock en affärsidé. Sedan bör man välja vilken företagsform som lämpar sig bäst för den aktuella affärsidén. I Finland finns det fem olika företagsformer att välja mellan. Dessa är enskild näringsidkare, öppet bolag, kommanditbolag, aktiebolag och andelslag. Valet av företagsform påverkas av bland annat antalet grundare, då exempelvis ett öppet bolag och kommanditbolag kräver minst två grundare och ett andelslag bör ha minst tre grundare. Andra faktorer som man bör ta i beaktande innan man väljer företagsform är att kraven för kapital är olika beroende på företagsform. Även vid beskattningen är det olika regler för olika företagsformer. När man sedan har valt företagsform ska man noga sätta sig in i de regler och lagar som gäller för just den företagsformen. (<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=15525>)

När man väl har bestämt sig för att starta eget företag kan man ansöka om att få startpeng. Startpengen är tänkt att trygga utkomsten för företagaren vid grundandet av företaget och kan beviljas till arbetslösa arbetssökande samt till personer som övergår till företagsverksamhet från lönearbete, hemarbete eller studier. Beviljande av startpeng kräver också att företagaren har erfarenhet av företagsamhet eller lämplig utbildning och att det finns lönsamhetsvillkor. Startpeng fås dock i

högst 18 månader och man ansöker om startpeng från Arbets- och näringsbyrån.
(http://www.mol.fi/mol/se/04_foretagsverksamhet/index.jsp)

Det är även skäl att ta reda på vilka tillstånd och anmälningar som behövs för företagsverksamheten i fråga och för att överhuvudtaget kunna grunda ett företag i Finland krävs en registrering av företaget till Patent- och registerstyrelsen. En sådan registrering kan man göra elektroniskt på Patent- och registerstyrelsens hemsida (www.prh.fi). Vanligtvis krävs även att den utländske näringsidkaren beviljas uppehållstillstånd. Ett uppehållstillstånd för näringsidkare kan vara tillfälligt eller kontinuerligt, detta beslutar Närings-, trafik och miljöcentralen om.
(<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?lang=3&PresLanId=3>)

6. UNDERSÖKNING

6.1. Enkätundersökning

6.1.1. Allmänt

Undersökningen är en kvalitativ enkätundersökning och har genomförts vid Vasa Yrkeshögskola under hösten 2009. I undersökningen deltog totalt 43 personer, varav 35 var män och 5 var kvinnor samt 3 stycken som inte angav kön i undersökningen. De utländska studerande som deltog i undersökningen kom från elva olika länder, men fyra av deltagarna valde att inte ange sitt hemland. I tabellen nedan presenteras de olika nationaliteterna som deltog i enkätundersökningen samt antalet deltagare per land.

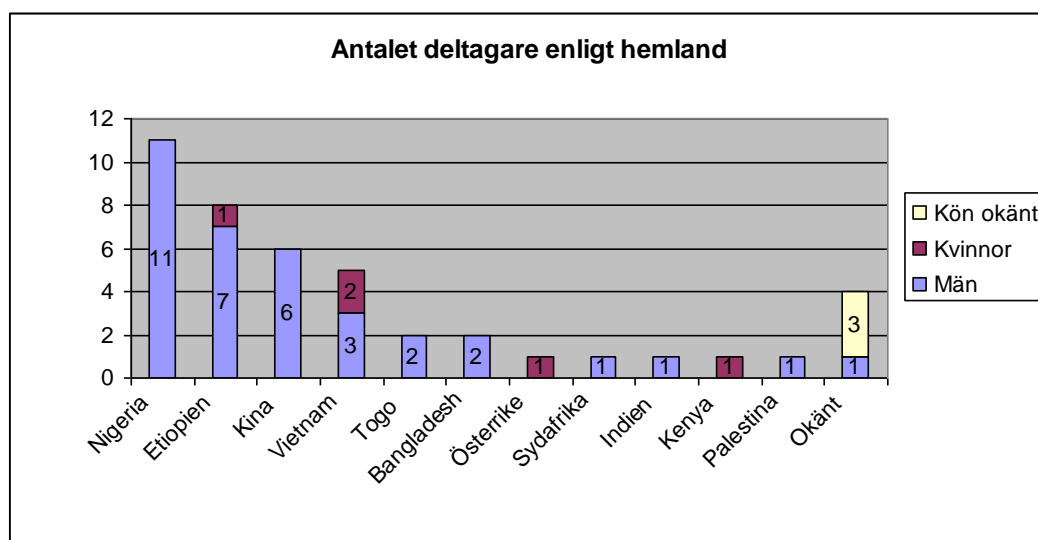

Diagram 10: Antalet deltagare i enkätundersökningen enligt hemland

Enkäten bestod av sex frågor. De som deltog i undersökningen fick svara på frågorna med egna ord, varav undersökningen är kvalitativ. En liten del av enkäten var dock kvantitativ, det vill säga då respondenterna skulle uppge kön, studieår och hemland. Visserligen fanns inga färdiga svarsalternativ att välja mellan, men denna del av enkäten skulle jag ändå kalla kvantitativ i och med att jag med hjälp av dessa svar kunde gruppera respondenterna bättre. Enkäten var på engelska och alla respondenter har svarat på engelska. Frågorna var följande:

1. Varför kom du till Finland för att studera?
2. Varför valde du Vasa Yrkeshögskola?
3. Vad för sorts jobb skulle du vilja få efter examen?
4. Planerar du att stanna och jobba i Finland efter examen?
5. Vad för slags hjälp skulle du behöva för att lättare få jobb i Finland?
6. Har dina planer angående vistelsen i Finland ändrat under studietiden?

Därtill uppmanades respondenterna ange kön, hemland samt studieår och examen vid Vasa Yrkeshögskola. Majoriteten av dem som deltog i enkäten har angivit dessa uppgifter, medan några har valt att inte göra det. Genom att få uppgifter om respondenternas kön, hemland och studieår, kunde jag skildra resultaten bättre. Frågan om studieår och examen har eventuellt missuppfattats av en del respondenter och svaren är lite oklara och ofullständiga. Fem stycken har lämnat denna fråga helt obesvarad. För övrigt hade majoriteten av respondenterna svarat ganska noggrant på frågorna.

6.1.2. Resultat och analys

På första frågan nämner många det finländska utbildningssystemet och utbildningens kvalitet som orsak till att de kom till Finland för att studera. Hit hör också det faktum att de finländska skolorna inte har några terminsavgifter, vilket många nämner i enkätundersökningen. För utländska studerande med fattigdom i bakgrunden är de finländska avgiftsfria skolorna en chans till en högre utbildning än vad de skulle ha råd med i till exempel hemlandet. Det finländska skolsystemet är ganska vida känt och tack vare olika internationella undersökningar, som till exempel PISA, så har informationen om Finland spridit sig ännu mera. Däremot var det också en hel del av respondenterna som hade kommit hit för att studera på grund av landets kunskap inom teknik, då speciellt kunskapen inom informationsteknologi. De respondenter som nämnt just teknik och informationsteknologi ansåg att Finland har en bra utbildning inom båda dessa branscher och att landet i allmänhet är högteknologiskt. Även Nokia och telekommunikation nämndes bland

svaren. På första frågan svarade några respondenter också att de kommit till Finland för att studera, för att få mer kunskap, för att få erfarenhet av internationell handel och en respondent angav som orsak den ökade handeln mellan Finland och hemlandet. Tyvärr hade denna person dock inte uppgivit sitt hemland. Några av dem som deltog i undersökningen hade kommit till Finland av andra orsaker än studier. Tre stycken hade finländsk partner, vilket var orsaken till att de flyttat till Finland. En respondent hade kommit hit av en slump på grund av stipendium, en bodde i Finland från tidigare och en ville ha jobb i Finland och behövde en utbildning för detta.

Det vanligaste svaret på andra frågan var att utbildningen vid Vasa Yrkeshögskola hade mött de krav som de utländska studerande hade haft. Kursplanerna för programmet International Business var omtyckt och skolan ansågs vara internationell med ett stort antal utländska studerande. Därtill nämndes också att utbildningen vid Vasa Yrkeshögskola är både praktisk och teoretisk, att den är engelskspråkig samt att kontakten mellan lärare och studerande är personlig tack vare det relativt låga elevantalet per kurs. Även på fråga två nämndes IT en hel del. Respondenterna ansåg att forskningscentret Technobothnia i Vasa är en stor fördel och en viktig resurs för teknikstuderande. Cirka 16 procent hade valt Vasa Yrkeshögskola för att de tyckte om Vasa som stad. Här nämndes också att Vasa är en studerandestad och att staden är tvåspråkig. Det faktum att det finns många studerande i Vasa ansågs dessutom öka chanserna att få ett deltidsjobb. Några svarade också att de valt Vasa Yrkeshögskola för att Vasa är Finlands soligaste stad. Andra svar var till exempel att en vän rekommenderat skolan eller att valet hade gjorts av en slump.

Tredje frågan gällde önskemål om framtida jobb efter avlagd examen. Här svarade majoriteten att de ville ha ett jobb som var relaterat till den utbildning de gått. Den bransch som framträdde mest bland svaren var även här IT och runt 23 procent svarade att de ville ha ett jobb inom denna bransch. Några andra branscher som nämndes var telekommunikation, marknadsföring, internationell handel, finans och förvaltning. Ett fåtal svarade att de ville få jobb inom ett större internationellt företag, till exempel inom Wärtsilä eller ABB. Endast två stycken respondenter

svarade att de vill starta eget företag efter att de avlagt examen och någon enstaka svarade att de vill ha ett jobb som de trivs med och där kreativitet värdesätts.

Cirka 51 procent av respondenterna svarade ja på fjärde frågan, det vill säga om de planerade att stanna och jobba i Finland efter examen. Några hade tillagt att de stannar i Finland om de får bra jobb. Här är det sedan en tolkningsfråga vad som menas med bra. Min tolkning är jobb som motsvarar utbildningen och nivån på denna. Endast 11,5 procent svarade nej på denna fråga, runt 32,5 procent svarade kanske och ungefär 5 procent var osäkra vad gäller deras framtid i Finland. En av respondenterna var redan bosatt i Finland sedan tidigare och någon flytt var inte aktuell efter studierna.

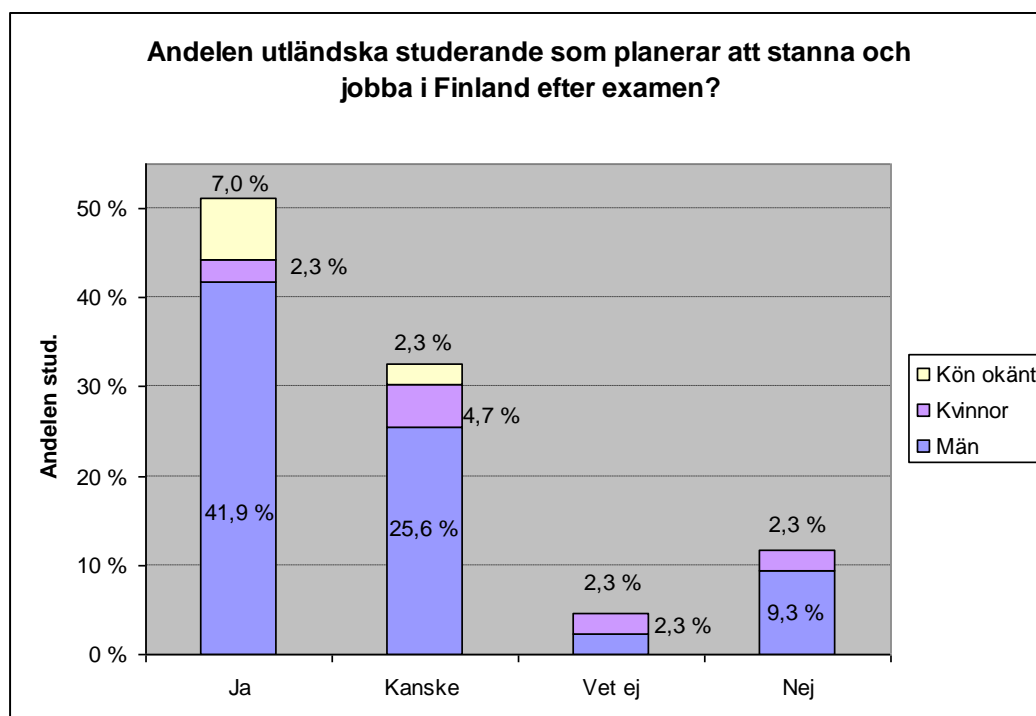

Diagram 11: Andelen utländska studerande som planerar stanna i Finland efter avlagd examen

Svaren på femte frågan var lite mer detaljerade och gav kanske en lite mer negativ bild än svaren på föregående fråga. Många ansåg nämligen att de finländska företagen var rätt så fördomsfulla gentemot utländska studerande och främmande språk. Följaktligen svarade cirka nitton procent att de vill ha hjälp med att riva

denna språkbarriär för att lättare få jobb i Finland. Flera respondenter svarade också att de vill ha hjälp i form av mer arbetsrelaterad vägledning i skolan. Det vill säga hjälp med att få jobb under studietiden, hjälp med att översätta arbetsannonser och med att till exempel få en praktikplats. Bland svaren framkom också åsikter om att alla hemsidor där lediga tjänster annonseras borde vara tillgängliga även på engelska. Till exempel Arbets- och näringsbyråns hemsida som är tillgänglig på engelska, med undantag av listan över lediga tjänster som endast är tillgänglig på svenska eller finska. Situationen är också liknande i Vasa Yrkeshögskola, då de flesta arbetsannonser som skickas till skolans studerande via e-post oftast är antingen på svenska eller finska. Det här försvårar arbetsökandet för utlänningar betydligt. Endast ett fåtal respondenter svarade att de var nöjda med den hjälp de fått, att de inte behövde hjälp eller inte visste vad för slags hjälp de behövde.

På fråga sex svarade majoriteten, cirka 42 procent, nej. Det vill säga att deras planer angående vistelsen i Finland inte hade ändrat under studietiden. Cirka 23 procent svarade ja på denna fråga och några var lite osäkra. Att tolka dessa resultat är ganska svårt i och med att jag inte vet vilka de ursprungliga planerna var. Därtill var de flesta svaren ganska kortfattade. Någon hade dock svarat att planerna hade förändrats under studietiden på grund av diskussionerna om införandet av terminsavgifter i Finland samt på grund av bristen på arbete. En respondent hade också nämnt eventuella språkkrav på arbetsmarknaden som en påverkande omständighet.

6.2. Gruppdiskussioner

I denna undersökning deltog en klass med utländska examensstuderande vid Vasa Yrkeshögskola. Studerande delades in i fyra grupper och skulle sedan diskutera och svara på frågor inom grupperna. Undersökningen genomfördes på engelska och de studerande har skrivit ner svaren i form av franska streck. Nedan presenteras frågorna och ett urval av svaren.

1. Vad anser du om studierna? Hur lämpliga är de för en internationell examensstuderande?

En del av svaren på första frågan är lite diffusa. Till exempel har en grupp kortfattat svarat PowerPoint. Huruvida detta sedan är en positiv eller negativ åsikt är svårt att säga. En positiv sak som en grupp hade diskuterat och nämnt på denna fråga är att studierna är intressanta och aktuella. Dock tycks åsikterna vara att det finns en del att ändra på. Till exempel diskuterades att studierna borde vara mer praktiska, att det tidvis blir lite väl mycket hemuppgifter och att en del lärare ibland har dålig attityd. Därtill hade en grupp nämnt diskriminering i form av att lärarna ibland förklarar saker på finska åt de finländska eleverna. Vad gäller kursplanerna och kursinnehållet diskuterades att vissa kurser som man vanligtvis läser under tredje året kunde flyttas till första året i stället. Som exempel hade en IT-kurs nämnts. En grupp hade också diskuterat längden på kurser och ansåg att det kunde finnas olika nivåer med olika inlärningshastigheter, för att bättre möta olika studerandes behov. Även internationalitet hade diskuterats och bland svaren fanns åsikter om att klasserna borde vara mer mångfaldiga i frågan om olika länder och kulturer.

2. Vad för slags hjälp anser du dig behöva från skolan under studietiden?

Flera grupper hade diskuterat svårigheterna med att få en praktikplats och vill således få hjälp med detta. Här nämns också bättre kontakt mellan företag och studeranden och mer information om kulturskillnader mellan det finländska samhället och arbetslivet jämfört med andra länder. En grupp hade föreslagit att skolan skulle försöka få företagare att erbjuda praktikplatser och sommarjobb till speciellt internationella studerande.

En sak som diskuterades i samtliga grupper var språkproblem. Kurser i finska borde ordnas året om och all information från skolan borde vara tillgänglig även på engelska. Många ansåg också att samspelet mellan de internationella och de finländska studerandena kunde förbättras. Som förslag nämndes gemensamma sportaktiviteter, såsom fotbollsmatch mellan studerande. Olika former av stöd diskuterades också, till exempel gratis måltider i skolan och finansiell hjälp vid skrivandet av lärdomsprovet.

3. Hur har dina intryck av Finland och det finländska folket ändrat under din tid i landet?

Den röda tråden som man ser i svaren på denna fråga är att de utländska studerandena tycker det är svårt att få kontakt med de finländska studerandena. Finländarna beskrivs som blyga och det är svårt att bli en del av det finländska samhället. Ett förslag som nämndes är studiegrupper efter skoltid och på så vis kanske öka samspelet mellan studerande från olika kulturer.

En grupp hade gjort en kort lista över uppfattningar om Finland och finländare och huruvida dessa uppfattningar hade bekräftats under deras tid i landet. Utbildningssystemet och dess höga kvalitet var en av de saker som hade bekräftats, men gruppen förvånades över den låga konkurrensen studerande emellan. Uppfattningen om den höga säkerheten samt låga korrruptionen i landet hade också bekräftats vara korrekt. Därtill hade också uppfattningen om finländarnas blygsamhet bekräftats. Det var endast en sak som gruppen ansåg att inte hade bekräftats, närmare bestämt uppfattningen om att Finland skulle vara extremt kallt.

4. Hur ska man ta sig in i arbetslivet efter examen?

En grupp hade svarat att det är extremt svårt att få jobb och att om man får jobb är det antingen som städare eller vid posten. En annan grupp hade diskuterat diskriminering vid anställningar och anser att man borde anställas på basen av akademisk prestation, inte huruvida man är finsk- eller svenskspråkig. En grundförutsättning för att utlänningar ska få jobb i Finland är att finländare verkligen är redo att öppna upp sitt land och sin arbetsmarknad för resten av världen. I diskussionsgrupperna har det också konstaterats att det är viktigt att ha ett kontaktnät runtomkring sig och att man ofta får jobb via just kontakter. Ett användbart medium då man ska söka jobb är också Arbets- och näringsbyråns hemsida.

7. SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION

Syftet med lärdomsprov var att undersöka utländska examensstuderandes intresse för att stanna i Finland efter examen. Därtill ville jag klarlägga vad som påverkade beslutet om att stanna eller inte. Med hjälp av informationen i den teoretiska delen fick jag en bra överblick som grund och detta underlättade sedan då jag tolkade resultaten från undersökningarna. Tack vare undersökningarna fick jag ett ganska klart svar på frågan huruvida respondenterna planerade stanna i Finland samt ett antal orsaker som påverkade beslutet om att stanna.

7.1. Enkätundersökningen

Jag var riktigt nöjd med de svar som jag fick i enkätundersökningen i och med att de flesta var välformulerade och respondenterna hade svarat noggrant. En sak som jag förvånades över var att en så pass stor del av de utländska examensstuderande som deltog i enkätundersökningen ansåg att utbildningen inom informationsteknologin var så välutvecklad i Finland och att detta var en av de främsta orsakerna till att de kommit hit. Givetvis har jag varit medveten om att Finland är känt för sitt kunnande inom teknologi, men faktum är att man i en hel del länder i världen inte är medvetna om att till exempel Nokia kommer från Finland.

Av resultaten från enkätundersökningen kan jag dra slutsatsen att majoriteten av respondenterna planerar stanna i Finland efter avklarade studier. Detta är positivt i och med att vi behöver mer arbetskraft på den finländska arbetsmarknaden inom en snar framtid. Detta trots den rådande nedgången på arbetsmarknaden inom en del branscher. Läget kommer ändå att ändra vid något tillfälle och då kvarstår situationen med en stor mängd arbetare i Finland som närmar sig pensionsåldern.

En brist som jag upptäckte i själva enkätundersökningen var att en del respondenter hade missförstått frågan om studieår och examen. En del hade svarat genom att ange sitt gruppnummer. På så vis fick jag veta både vilket ämne som personen i fråga studerar samt studieår. Några hade dock lämnat det fältet helt tomt eller endast angett vilket ämne de studerar. Det skulle ha varit idealiskt om samtliga hade

angett både studieår samt ämne, men jag är ändå tacksam över att majoriteten av respondenterna hade förstått frågan.

Slutligen vill jag poängtera en sak som framkom i enkätundersökningen och som jag personligen blev mycket förvånad över. Detta är det faktum att den lista över lediga arbetsplatser som finns på Arbets- och näringsbyråns hemsida inte finns tillgänglig på engelska. Detta försvårar möjligheterna för utländska studerande som inte behärskar något av de inhemska språken att hitta ett jobb i Finland.

7.2. Gruppdiskussionerna

I gruppdiskussionerna var det en sak som diskuterades inom samtliga grupper, närmare bestämt kontakten mellan utländska och finländska studerande vid Vasa Yrkeshögskola. Den allmänna åsikten som framkom var att det fanns alldeles för lite samverkan mellan de utländska och de finländska studerandena vid Vasa Yrkeshögskola och att det var svårt att få kontakt med finländska studerande. Det diskuterades en hel del olika förslag för hur man kunde öka denna samverkan, till exempel nämndes gemensamma sportevenemang samt en mer aktiv roll från skolans sida.

En annan sak som deltagarna i gruppdiskussionerna ville ha hjälp med från skolan var att få praktikplats. Av svaren framkom att svårigheter fanns gällande detta och en del kände sig diskriminerade då finländska studerande tycktes ha företräde till vissa praktikplatser. Detta kan dock inte skolan påverka direkt i och med att det är företagare själva som slutligen väljer vem som får praktikplats, även om skolan kunde hjälpa de utländska studerandena genom att presentera dem för företagare. Det är kanske också upp till var och en av oss att ta oss i kragen och fundera över vår uppfattning om utlänningar vid finländska skolor och på den finländska arbetsmarknaden. Dessa är personer som kunde hjälpa oss rejält i framtiden då vi får en brist på arbetsförmögna finländare och det är kanske dags att vi försöker riva de barriärer som tycks finnas för att göra det lättare för folk med en annan nationalitet att flytta till Finland för studier eller arbete. Framförallt bör vi sträva till att få utlänningar att känna sig välkomna och att de trivs i vårt land.

7.3. Reliabilitetsanalys

Antalet deltagare i enkätundersökningen var för få för att man skall kunna dra en allmän slutsats för utländska examensstuderande i hela Finland. Resultaten ger ändå en bild av situationen, speciellt gällande de utländska examensstuderande som finns vid Vasa Yrkeshögskola. I och med att enkäten bestod av öppna frågor som respondenterna fick svara på med egna ord fick jag ett ganska brett sortiment av svar. Å andra sidan innebär detta att svaren var personliga och sannolikheten att respondenterna skulle svara likadant om undersökningen genomfördes på nytt är inte så stor. Reliabiliteten skulle sålunda kanske ha varit något högre om enkäten hade bestått av till exempel flervalfrågor i stället för öppna frågor. Då skulle svaren emellertid inte ha varit lika personliga. Vad gäller gruppdiskussionerna är det lite svårare att fastställa reliabiliteten.

8. SLUTORD

Jag påbörjade detta arbete under hösten 2009 och slutförde det under våren 2010. Hela processen har varit intressant och jag har lärt mig en hel del om utländska studerande, Finland samt om skillnaderna mellan olika utbildningssystem i olika länder. Jag hoppas att den som läser detta arbete bland annat ska få en uppfattning om hur det är att studera utomlands samt vilka skillnader som finns mellan utbildning i olika länder. Jag hoppas också att läsaren får en bild av de utländska examensstuderande som finns i Finland samt deras syn på situationen.

9. KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta arbeten:

Tutkimus ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden asemasta Suomen ammattikorkeakouluissa vuonna 2007, julkaisut 2008, SAMOK ry

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, Tolfte upplagan, fjärde tryckningen, 1998, Svenska Akademien

Prismas Stora Engelska Ordbok, Nordstedts Ordbok, 1999

Artiklar:

Pui Yee Foong. Varför lyckades Singapore i TIMSS. Nämnaren nr 3. 1999.

Elektroniska källor:

Arbets- och näringsbyrån. Arbetskulturen i Finland [online]. Uppdaterad i februari 2009.

URL:http://www.mol.fi/mol/se/02_anstallningsfragor_lagar/02_utlanning_finland/04_arbetsliv/01_arbetskultur/index.jsp

Arbets- och näringsbyrån. Beskattning av utlänningar [online]. Uppdaterad i april 2009.

URL:http://www.mol.fi/mol/se/02_anstallningsfragor_lagar/02_utlanning_finland/05_beskattning/index.jsp

Arbets- och näringsbyrån. Jobba i Finland [online]. Tryckt av Libris Oy. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://www.mol.fi/mol/se/99_pdf/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/05_broschyter/tme7601r_jobbaifinland.pdf

Arbets- och näringsbyrån. Jobsökarens minneslista [online]. Uppdaterad i januari 2009.

URL:http://www.mol.fi/mol/se/00_arbetsokande/01_jobbsokning_finland/minneslista/index.jsp

Arbets- och näringsbyrån. Regeringens invandrapolitiska program [online]. 19.10.2006. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://www.mol.fi/mol/se/99_pdf/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/07_publication/invandrapolitiska_19102006.pdf

Arbets- och näringsbyrån. Stöd för företagsverksamhet [online]. Uppdaterad i januari 2009. URL:http://www.mol.fi/mol/se/04_foretagsverksamhet/index.jsp

Arbetsministeriet. Arbetslivsrelationer och arbetsmarknaden i Finland [online]. 2006. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://www.tem.fi/files/25038/tme8018r_arbetslivsrelationer_arbetsmarknaden.pdf

Brittiska rådet. UK education system [online].

URL:<http://www.britishcouncil.org/usa-education-uk-system-k-12-education.htm>

Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO). Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus [online]. Uppdaterad i juli 2009.

URL:<http://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/liikkuvuustilastot/opiskelijaliikkuvuus.htx>

Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO). Higher education in Finland [online]. Uppdaterad I februari 2010.

URL:http://finland.cimo.fi/studying/higher_education_in_finland.html

Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO). Erasmus [online]. 2007. ISBN 978-951-805-172-8 (pdf). Tillgängligt i pdf-format:

URL:<http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/svenska/ErasmusSV.pdf>

Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO).

Nordplus-program [online]. Uppdaterad i februari 2010.

URL:<https://www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/nordplus/nordplus-etusivu.htx>

China Education and Research Network.

URL:http://www.edu.cn/introduction1_1403/20060323/t20060323_111891.shtml

Education in Japan. URL:<http://www.education-in-japan.info/sub1.html#sub101>

EURES. Arbets- och levnadsvillkor – Finland [online]. Uppdaterad i december 2009.

URL:<http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=8664&acro=living&mode=text&recordLang=fi&lang=sv&parentId=7809&countryId=FI®ionId=>

EURES. Arbetsmarknadsinformation – Finland [online].

URL:<http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2597&acro=lmi&mode=&recordLang=en&lang=sv&parentId=&countryId=FI®ionId=FI0>

Europeiska kommissionen. Eurostat. Uppdaterad i april 2010.

URL:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Europeiska kommissionen. Eurydice. Organisation of the education system in the United Kingdom – England, Wales and Northern Ireland [online]. 2008. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/UN_EN.pdf

Eurydice. Key Data on Education 2009: a view on Europe's educational systems [online]. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/107EN.pdf

EU-upplysningen vid Sveriges riksdag. Programmet för livslångt lärande [online].

Uppdaterad i oktober 2009. URL:<http://www.eu->

[upplysningen.se/Amnesomraden/Utbildning-och-ungdom/Programmet-for-livslangt-larande/](http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Utbildning-och-ungdom/Programmet-for-livslangt-larande/)

Finlands Näringsliv EK. Aktuellt om arbetsmarknaden [online].

URL:<http://www.ek.fi/www/se/arbetsmarknad/index.php>

Finlands Näringsliv EK. Det aktuellt läget på arbetsmarknaden i Finland [online].

Mars 2010. URL:http://www.ek.fi/www/se/kuvat_liitteet/aktuellt_laget2010.pdf

Förenta Nationerna Human Development Reports.

URL:<http://hdr.undp.org/en/statistics>

Förenta Nationernas Millenniummål (svensk hemsida).

URL:http://www.millenniemaalen.nu/flx/v3/om_millenniemaalen

Förenta Nationernas Millenniummål. URL:<http://www.un.org/millenniumgoals>

Förenta Nationernas utvecklingsmål UNDP. <http://www.undp.se/bakgrund>

FöretagsFinland. Tillstånd och anmälningar i anknytning till näringsidkande [online]. Uppdaterad i april 2010.

URL:<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=15548>

FöretagsFinland. Val av företagsform [online]. Uppdaterad i februari 2008.

URL:<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=15525>

Government of India (Department of School Education & Literacy, Department of Higher Education, Ministry of Human Resource Development). Annual report 2008-2009 [online]. Tillgängligt i pdf-format:

URL:<http://education.nic.in/AR/AR2008-09/AR2008-09.pdf>

Infopankki. URL:<http://www.infopankki.fi>

Infopankki. Var hittar jag jobb? [online]. URL:http://www.infopankki.fi/sv-FI/Var_hittar_jag_jobb/

International Journal of Educational Management. Education in Asia. An Asia Pacific Management Forum Weekly Research Review. 24-31.7.2000.

URL:<http://www.apmforum.com/emerald/education-in-asia.htm>

Landguiden. URL:<http://www.landguiden.se>

Legatum Institute. URL:<http://www.prosperity.com>

Ministre de l'Education nationale (Frankrike). Le système éducatif [online].

URL:<http://www.education.gouv.fr/cid162/les-grands-principes.html>

Ministry of Education Singapore. Education system [online].

URL:<http://www.moe.gov.sg/education>

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Japan. School education [online]. URL:<http://www.mext.go.jp/english/school/index.htm>

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Japan. Chapter 1: Current Status of Education in Japan and the Challenges We Face [online].

URL:<http://www.mext.go.jp/english/reform/1260281.htm>

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Japan. School education [online]. Tillgänglig i pdf-format:

URL:<http://www.mext.go.jp/english/statist/07070310/005.pdf>

National Portal of India. Education [online]. Uppdaterad i april 2010.

URL:<http://india.gov.in/sectors/education/index.php>

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Executive Summary PISA 2006: Science Competencies for Tomorrow's World [online].

2007. Tillgängligt i pdf-format:

URL:<http://www.pisa.oecd.org/dataoecd/15/13/39725224.pdf>

Polens officiella hemsida. Education [online].

URL:<http://www.poland.gov.pl/Education,6346.html>

Regeringskansliet. Den nya skollagen [online]. Uppdaterad i mars 2010.

URL:<http://www.regeringen.se/sb/d/12022>

Saarikallio M, Hellsten K, Juutilainen V-P. Från högskolan till arbetslivet? – Med utländsk eller inhemsk utbildning. Helsingfors: FPA, Social trygghet och hälsa:

- Undersökningar 96, 2008. 140 s. ISBN 978-951-669-775-1 (inh.), 978-951-669-776-8 (pdf). Tillgängligt i pdf-format:
URL:[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/160608143958PN/\\$File/tutkimuksia96_netti.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/160608143958PN/$File/tutkimuksia96_netti.pdf?openElement)
- Skolverket. Förskola och skola [online]. URL:<http://www.skolverket.se/sb/d/139>
- Skolverket. Resultat PISA 2006 [online]. Uppdaterad i mars 2010.
URL:<http://www.skolverket.se/sb/d/254/a/8997;jsessionid=0AD237E898ACE5D29018C993446B621A>
- Skolverket. Vad är PISA? [online]. Uppdaterad i februari 2010.
URL:<http://www.skolverket.se/sb/d/254>
- Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO).
URL:<http://www.seameo.org>
- Statistics Singapore. Literacy and education [online]. Uppdaterad i februari 2010.
URL: <http://www.singstat.gov.sg/stats/charts/lit-edu.html#litB>
- Statistikcentralen. Det relativa arbetslöshetstalet för februari 9,2 procent [online]. Uppdaterad i mars 2010.
URL:http://www.stat.fi/til/tyti/2010/02/tyti_2010_02_2010-03-23_tie_001_sv.html
- Statistikcentralen. Sysselsättningen bland nyexaminerade nästan lika god år 2008 som året innan [online]. Uppdaterad i mars 2010.
URL:http://www.stat.fi/til/sijk/2008/sijk_2008_2010-03-23_tie_001_sv.html
- Statistikcentralen. Utbildning i Finland: allt mer och för allt fler. Utbildningen i Finland: allt mer och för allt fler [online]. Uppdaterad i november 2007.
URL:http://www.stat.fi/tup/suomi90/marraskuu_sv.html
- Statistiska centralbyrån. Svensk utbildning i internationell statistik [online]. Pressmeddelande från SCB. 2005-12-07.
URL:http://www.scb.se/Pages/PressRelease____152431.aspx

The system of education in Poland. Utarbetats av Polska EURYDICE enheten i samråd med experter från Ministeriet för nationell utbildning, Ministeriet för vetenskap och högre utbildning samt Refernet (Co - operation Fund Foundation).

2008. ISBN 978-83-87716-39-4. Tillgängligt i pdf-format:

URL:http://www.eurydice.org.pl/files/the_system_2008.pdf

This is Finland. Finland in facts [online]. Uppdaterad i januari 2010.

URL:<http://finland.fi/Public/default.aspx?contentid=160032&nodeid=41803&culture=en-US>

Trends in International Mathematics and Science Study [online].

URL:<http://timss.bc.edu/TIMSS2007/mathreport.html>

Undervisningsministeriet. Allmänbildande utbildning [online].

URL:http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yleissivistaevae_koulutus/perusopetus/?lang=sv

Undervisningsministeriet. Försök med terminsavgifter för högskolorna[online].

URL:<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/lukukausimaksukokeilu/index.html?lang=sv>

Undervisningsministeriet. OECD:s PISA-undersökning [online].

URL:<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/pisa-tutkimus/index.html?lang=sv>

Undervisningsministeriet. Utbildningssystemet [online].

URL:<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=sv>

URL:<http://www.endpoverty2015.org>

Utbildningsstyrelsen. Elevbedömning och betyg [online]. Uppdaterad i april 2010.

URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/elevbedomning_och_betyg

Utbildningsstyrelsen. Grundläggande utbildning [online]. Uppdaterad i mars 2010.

URL:http://www.edu.fi/grundlaggande_utbildning/103/aktuellt_i_den_grundlaggande_utbildningen_ar_2010

Utbildningsstyrelsen. Läroplanen och timfördelningen [online]. Uppdaterad i juli 2009.

URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplanen_och_timfordelningen

Utbildningsstyrelsen. Läroplikt och skola [online]. Uppdaterad i augusti 2009.

URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/laroplikt_och_skola

Utbildningsstyrelsen. Samarbete mellan hem och skola [online]. Uppdaterad i juni 2009.

URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/trygghet_och_valmaende/samarbete_mellan_hem_och_skola

Utbildningsstyrelsen. Undervisningen för elever med invandrabakgrund [online]. Uppdaterad i juni 2009.

URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examen/grundlaggande_utbildning/sprak_och_kulturgrupper/elever_med_invandrabakgrund

Utbildningsstyrelsen. Utbildning och examina [online]. Uppdaterad i februari 2010. URL:http://www.oph.fi/utbildning_och_examina

Utbildningsstyrelsen. WERA-webb-rapporteringsstjänst. Antalet elever i grundskolan vid vårterminens slut och de som stannat kvar av dessa[online].

URL:<https://www.data.oph.fi/wera/wera?page=frameset&lang=sv>

Vasa Yrkeshögskola. URL:<http://www.puv.fi>

Webbplatsen ”EUROPA”. 50 framsteg [online].

URL:http://europa.eu/success50/html/story_38_sv.html

Inquiring

There is a project going on at Vaasa University of Applied Sciences, the main goal of which is to help international students to get employed in Finland after their graduation.

Many cultural, social, and educational factors effect employment. This is why we want to develop our degree programs in English in such a way, that they would also serve the international degree students even better.

Please answer the following questions:

1. Why did you come to Finland to study?
2. Why did you choose Vaasa University of Applied Sciences?
3. What kind of work do you wish to get after graduation?
4. Are you planning to stay and work in Finland after graduation?
5. What kind of help would you need in order to find a job in Finland easier?
6. Have your plans regarding staying in Finland changed during your studies?

Your background information:

Gender: _____

Country of origin: _____

Degree/year of study at VAMK: _____

Group discussions

Questions:

1. How do you feel about the studies? How suitable are they for an international degree student?
2. What kind of help do you think you need from the school during your studies?
3. How to get to working life after graduation?
4. How have your impressions of Finland and the Finnish people changed during your stay?